

AN CISTE CARBÓIN

TUARASCÁIL AGUS CUNTAIS 2013

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

TUARASCÁIL AGUS CUNTAIS AN CHISTE CARBÓIN DON BHLIAIN DAR CRÍOCH NOLLAIG 2013

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta
National Treasury Management Agency

---

30 Meitheamh 2014

An tUas. Phil Hogan TD
Aire Comhshaoil, Pobail
agus Rialtais Áitiúil,
Teach an Chustaim,
Baile Átha Cliath 1

A Aire, a chara,

Tá sé d'onóir agam Tuarascáil agus Cuntais an Chiste Carbóin don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2013 a chur faoi do bhráid.

Le dea mhéin

John C. Corrigan
Príomhfheidhmeannach

CLÁR ÁBHAIR

Creat Dlíthiúil	4
Prótacal Kyoto agus spriocanna Maolaithe Gáis Cheaptha Teasa 2020	5
Oibleagáidí faoi Phrótacal Kyoto	6
An tAontas Eorpach agus Prótacal Kyoto	7
Straitéis na hÉireann um Ghéilliúlacht le Prótacal Kyoto	9
Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa na hÉireann in 2008 - 2012	10
Maoiniú le haghaidh Ceannachán Creidmheasanna Carbóin	11
Infheistíochtaí na hÉireann	12
Tar éis Kyoto - Spriocanna um laghdú astaíochtaí go 2020	14
Aguisín 1	16
Aguisín 2	17
Aguisín 3	20
Gluais na dTearmaí	21
Ráitis Airgeadais	23

CREAT DLÍTHIÚIL

BUNAÍODH AN CISTE CARBÓIN I NDÁIL LE CEANNACHÁN CREIDMHEASANNA CARBÓIN CHUN FORLÍONADH A DHÉANAMH AR GHNÍOMH MAOLAITHE INTÍRE

Baineann an tuarascáil seo le ceannachán aonad carbóin le haghaidh géilliúlachta na hÉireann lena tiomantas um laghdú astaíochtaí gáis cheaptha teasa i dtréimhse ghéilliúlachta Phrótacail Kyoto 2008-2012. Chun críocha an Phrótacail, thug Éire faoi theorainn a chur lena meán-astaíochtaí bliantúla gáis cheaptha teasa i gcaitheamh na tréimhse cúig bliana chuig uasmhéid 13 faoin gcéad níos airde ná leibhéal na n-astaíochtaí i 1990. Is ionann seo agus caidhp de chuid 62.8 Mt CO_{2e} in aghaidh na bliana i gcaitheamh na tréimhse cúig bliana.

Leagadh amach straitéis na hÉireann i ndáil leis an sprioc seo a bhaint amach sa Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007-2012 arna foilsiú ag an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil. Soláthair an straitéis le haghaidh ceannachán creidmheasanna carbóin i leith laghduithe astaíochtaí a baineadh amach in áiteanna eile mar chúiteamh ar aon astaíochtaí in Éirinn atá sa bhreis ar a tiomantais Kyoto. Measadh ar dtús go mbeadh sé riachtanach don Rialtas creidmheasanna carbóin a cheannach chun 3.6 milliún tona réamh-mheasta d'astaíochtaí farasbairr maidir le gach bliain den tréimhse 2008-2012 a chlúdach. I ndiaidh an mheatha tapa agus tromchúisí ar dhálaí geilleagracha agus an ráta fáis níos ísle a rabhthas ag súil leis i ngeilleagar na hÉireann le linn na tréimhse seo, tá laghdú suntasach tagtha ar an riachtanas measta chun creidmheasanna a cheannach.

Faoin Acht um an gCiste Carbóin 2007, bunaíodh Ciste Carbóin i ndáil le ceannachán creidmheasanna carbóin chun forlíonadh a dhéanamh ar ghníomh maolaithe intíre. Tarmligeadh bainistíocht an Chiste ar Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, a ceapadh freisin mar an gníomhaire ceannaigh i ndáil le gnóthú na gcreidmheasanna riachtanacha seo. Tagraítear do chreidmheasanna carbóin sa reachtaíocht mar Aonaid Kyoto.

Sonraítear an méid seo a leanas in Alt 6 den Acht um an gCiste Carbóin, 2007: "A luaithe is féidir, ach tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dheireadh gach bliana airgeadais de chuid na Gníomhaireachta [Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta], tabharfaidh an Ghníomhaireacht tuarascáil don Aire [Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil] faoina gníomhaíochtaí i ndáil le comhlíonadh na bhfeidhmeanna atá tarmlichte di faoin Acht seo le linn na bliana lena mbaineann agus cuirfidh an tAire faoi deara cóipeanna den tuarascáil a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas."

Tá an tuarascáil seo ar an seachtú tuarascáil chuig an Aire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil faoin Acht, agus clúdaíonn sí an bhliain dar críoch 31 Nollaig 2013.

PRÓTACAL KYOTO AGUS SPRIOCANNA MAOLAITHE GÁIS CHEAPTHA TEASA 2020

Ag comhdháil na Náisiún Aontaithe a tionóladh i Rio de Janeiro i 1992 aontaíodh Creat-Choinbhinsiún ar an Athrú Aeráide. De réir an Choinbhinsiúin, bhíothas ag súil go mbeadh tíortha tionsclaithe ar thús cadhnaíochta maidir le hastaíochtaí gáis cheaptha teasa¹ a laghdú go leibhéil na bliana 1990. Glacadh leis an bPrótacal leis an gCreat-Choinbhinsiún ar an Athrú Aeráide i 1997 ag Comhdháil Aeráide na Náisiún Aontaithe i Kyoto na Seapáine. Dhírigh Prótacal Kyoto, ar farr aithne atá air go coitianta, i dtús báire ar an tréimhse 2008–2012. Is féidir teacht ar chróineolaíocht mhionsonraithe ar na forbairtí ag druidim le agus tar éis glacadh Phrótacal Kyoto i dTuarascáil an Chiste Carbóin 2012.²

- 1 Is í Dé-ocsaíd Charbóin (CO₂) an gás cheaptha teasa is coitianta agus úsáidtear tona CO₂ mar an aonad coitianta tomhais. Tomhaistear astaíochtaí de gháis cheaptha teasa eile mar choibhéisí na dé-ocsaíde carbóin i dtéarmaí a bPoitéinsil Téimh Dhomhanda (GWP) thar thréimhse 100 bliain. De réir sainmhínte, tá GWP de 1 ag CO₂. Tá liosta thíos de GWPanna na bpríomhchineálacha gáis:

	GWP-100
Dé-ocsaíd charbóin (CO ₂)	1
Meatán (CH ₄)	21
Ocsaíd Nítriúil (N ₂ O)	310
Hidreafluoracarbóin (HFCanna)	150 – 11,700
Sárfhuaracarbóin (PFCanna)	6,500 – 9,200
Heicseafluairíd Sulfair (SF ₆)	23,900

- 2 Féach: http://www.ntma.ie/publications/?wpfb_file_year=2013

OIBLEAGÁIDÍ FAOI PHRÓTACAL KYOTO

Is í an ghné is suntasaí faoi Phrótacal Kyoto, i gcomparáid leis an gCreat-Choinbhinsiún bunaidh, ná cé gur spreag an Coinbhinsiún laghdú astaíochtaí gáis cheaptha teasa, tá spriocanna éigeantacha ag an bPrótacal chun na hastaíochtaí seo a laghdú i ngeilleagair cheannródaíocha an domhain. Tugtar tíortha larscríbhíne B³ ar na príomhthíortha tionsclaithe agus ar thíortha an iar-bhloic Shóivéadaigh atá i mbun aistríthe go geilleagar margaidh. Bíonn na spriocanna sa réimse ó laghduithe 8 faoin gcéad go méaduithe 10 faoin gcéad ar leibhéal astaíochtaí na bliana 1990, agus í mar aidhm astaíochtaí foriomlána a laghdú 5 faoin gcéad faoi bhun leibhéal na bliana 1990. Is í tréimhse ghealltanais na laghduithe seo ná 2008-2012.

Spriocanna Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa Kyoto

Tír	Sprioc do 2008-2012 trí thagairt do leibhéal na bliana 1990
AE-15 ⁴ , an Bhulgáir, Poblacht na Seice, an Eastóin, an Laitvia, Lichtinstéin, an Liotuáin, Monacó, an Rómáin, an tSlóvaic, an tSlóivéin agus an Eilvéis	-8%
SA ⁵	-7%
Ceanada ⁶ , an Ungáir, an tSeapáin agus an Pholainn	-6%
An Chróit	-5%
An Nua-Shéalainn, Cónaidhm na Rúise agus an Úcráin	0
An Iorua	+1%
An Astráil	+8%
An Íoslainn	+10%

3 Is ionann tíortha larscríbhíne B agus na tíortha sin a liostaítear in larscríbhinn B de Phrótacal Kyoto agus an 39 tír le gealltanais chainníochtaithe do theorannú nó laghdú astaíochtaí. Tá forluí áirithe i gceist, áfach, mar gur sínitheoir é an tAontas Eorpach (AE-15) féin, agus tá an 15 tír a bhí ina mBallstáit AE tráth an ama sin, le hÉire ina measc, liostaithe chomh maith. (Féach Aguisín 1 le haghaidh sonraí breise).

4 Chinn an AE-15 leas a bhaint as scéim faoi Phrótacal Kyoto ar a tugadh "bolgán", ina mbíonn spriocanna aonair ag tíortha agus comhcheanglaítear iad chun sprioc foriomlán amháin a thabhairt don ghrúpa tíortha sin (Airteagal 4).

5 Níor dhaingnigh na SA Prótacal Kyoto. Dá bhrí sin, tá an sprioc seo neamhbhail.

6 Níl sprioc Cheanada baili níos mó, toisc gur tharraing sé amach ó Phrótacal Kyoto i mí na Nollag 2011.

AN TAONTAS EORPACH AGUS PRÓTACAL KYOTO

Tá comhaontú inmheánach um chomhroinnt dualgas ag an AE-15 chun a sprioc maidir le laghdú astaíochtaí faoi 8 faoin gcéad a bhaint amach trí spriocanna éagsúla a leithdháileadh ar a Bhallstáit. Is i sprioc na hÉireann ná astaíochtaí nach mó ná 13 faoin gcéad os cionn leibhéil na bliana 1990 a bhaint amach. Is iad seo a leanas na sonraí le haghaidh an AE-15:

Tír	Sprioc do 2008-2012 trí thagairt do leibhéil na bliana
An Ostair	-13%
An Bheilg	-7.5%
An Danmhairg	-21%
An Fhionlainn	0%
An Fhrainc	0%
An Ghearmáin	-21%
An Ghréig	25%
Éire	13%
An Iodáil	-6.5%
Lucsamburg	-28%
An Ísiltír	-6%
An Phortaingéil	27%
An Spáinn	15%
An tSualainn	4%
UK	-12.5%
AE-15	-8%

Chinn an AE-15, mar chuid lárnach dá bheartas aeráide, scéim uile-Eorpach “teorannaithe agus trádála astaíochtaí” a chruthú i dteannta a chéile do na mórúidair truaillithe – Scéim an Aontais Eorpaigh maidir le Trádáil Astaíochtaí (EU ETS). Faoin scéim, déantar rialú ar astaíochtaí carbóin de chuid thart ar 11,000 suiteáil ar fud an AE. Glacann breis agus 100 suiteáil Éireannach páirt sa scéim.

Astaíochtaí an AE	
EARNÁIL TRÁDÁLA Scéim an AE maidir le Trádáil Astaíochtaí	EARNÁIL NEAMHTRÁDÁLA
46% d’astaíochtaí CO₂ an AE	54% d’astaíochtaí CO₂ an AE
<ul style="list-style-type: none"> Suiteálacha dócháin >20MW ionchur teirmeach Iarann agus cruach Scaglanna ola Stroighin, aol, gloine, ceirmeacht Laíon / páipéar Aerlínte 	<ul style="list-style-type: none"> Cónaitheach Iompar Talmhaíocht s.r.l.

Cuireann an scéim seo teorainn le leibhéal na n-astaíochtaí le haghaidh suiteálacha ar leith. Eisíodh lamháltais do shuiteálacha – Lamháltais an Aontais Eorpaigh (EUAanna) - a tugann ceart dóibh astaíochtaí go dtí an leibhéal áirithe sin a astú. Sa chás gur astaigh suiteálacha níos mó astaíochtaí ná a gcuid lamháltas, b’éigean dóibh creidmheasanna a cheannach. D’fhéadfadh siad siúd a d’astaigh níos mó lú ná a gcuid lamháltas an farasbarr acu a dhíol. Don tréimhse 2008–2012, leithdháileadh na lamháltais ar shuiteálacha de réir tíre ag brath ar Phlean Leithdháileacháin Náisiúnta foriomlán gach tíre. In Éirinn bhí an leithdháileadh d’earnálacha ETS sa tréimhse 2008 – 2012 cothrom le 22.28 Mt CO₂ in aghaidh na bliana⁷.

Cuireadh cuid de leithdháileadh an 22.28 Mt CO₂ d’Earnálacha an ETS sa tréimhse 2008 go 2012 i leataobh dóibh siúd a thug aghaidh ar thionscal cumhdaithe ag an EU ETS i rith na tréimhse 2008-2013, ionas nach mbeidís á gcur faoi mhíbhuntáiste iomaíoch i gcomparáid leo siúd sa scéim cheana féin, a leithdháileadh aonaid ina leith (Cúlchiste Iontrálaithe Nua). A fhairsinge nach mbaintear úsáid as na lamháltais iontrálaí nua seo, téann siad ar ais chuig an Stát. Ar an mbonn céanna más rud é gur dhún gnóthas, d’imigh a chuid lamháltas ar ais ar dtús chuig an gCúlchiste Iontrálaithe Nua (NER) agus chuig an Stát ina dhiaidh sin.

⁷ Sa tréimhse i ndiaidh 2012, déanfar leithdháileadh na lamháltas de réir earnála thar Scéim an AE i ndáil le Trádáil Astaíochtaí agus ní bheidh aon phleananna leithdháileacháin náisiúnta ann. Cuireadh aerlínte san áireamh i Scéim an AE i ndáil le Trádáil Astaíochtaí ón 1ú Eanáir 2012.

I bhfianaise an mhoillithe gheilleagraigh in Éirinn níor baineadh úsáid iomlán as na haonaid a cuireadh i leataobh do na hiontrálaithe nua agus beidh siad mar fhoinsé breise aonad carbóin ar fáil chun críocho géilliúlachta don Stát⁸. Meastar i láthair na huairé go mbeidh sé seo cothrom le thart ar 6.55 milliún tona CO_{2e} i gcaitheamh thréimhse cúig bliana Kyoto⁹.

Déanann an tábla anseo thíos comparáid idir na leithdháiltí iarbhir do shuiteálacha le linn 2008-2012 agus astaíochtaí fíoraithe sa tréimhse céanna. Léiríonn an leibhéal astaíochtaí níos ísle ná mar a ceapadh déine an mhoillithe gheilleagraigh. Mar a luadh thuas baineann an farasbarr seo leis na gnólachtaí lenar rinneadh an leithdháileadh saor go bunúsach.

ASTAÍOCHTAÍ NA HEARNÁLA TRÁDÁLA¹⁰

	Leithdháiltí	Astaíochtaí Fíoraithe
Mt CO ₂		
2008	19.97	20.38
2009	20.03	17.22
2010	20.96	17.37
2011	21.58	15.77
2012	21.75	16.90

8 Ba cheart a thabhairt faoi deara gur EUAanna iad na lamháiltais sa Chúlchiste Iontrálaithe Nua (NER), a gcruthaítear as lamháiltais bhunúsacha AAUanna an Stáit. Le haghaidh a thuilleadh sonraí ar na cineálacha éagsúla aonad carbóin déan tagairt le do thoil do Ghluais na dtÉarmaí.

9 Fonóta le tábla 1 http://www.epa.ie/pubs/reports/air/airemissions/GHG_1990-2012_April_2014.pdf

10 Foinse: GCC – Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa na hÉireann in 2012 [Ireland's Greenhouse Gas Emissions in 2012]. http://www.epa.ie/pubs/reports/air/airemissions/GHG_1990-2012_April_2014.pdf

STRAITÉIS NA HÉIREANN UM GHÉILLIÚLACHT LE PRÓTACAL KYOTO

Leagadh amach straitéis na hÉireann chun a sprioc Kyoto um astaíochtaí gáis cheaptha teasa a laghdú a bhaint amach sa Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007–2012, a foilsíodh in Aibreán 2007.¹¹

Is í sprioc na hÉireann faoi Phrótacal Kyoto ná teorainn a chur le meán-astaíochtaí bliantúla sa tréimhse 2008–2012 go 13 faoin gcéad os cionn an mheastacháin bhonnlíne de 55.60 milliún tona de choibhéis CO₂.¹² Dá réir sin, is ionann teorainn iomlán astaíochtaí na hÉireann don tréimhse 2008–2012 agus 314.180 milliún tona, nó 62.836 milliún tona ar an meán in aghaidh na bliana. Measadh go mbeadh laghdú de thuairim is 8 milliún tona in aghaidh na bliana ar astaíochtaí mar gheall ar bhearta a glacadh cheana. Mar sin féin, in éagmais beartais agus bearta breise, réamh-mheasadh go sáródh Éire a cuid oibleagáidí Kyoto faoi 8.4 milliún tona astaíochtaí ar an meán gach bliain.

Tugann an tábla seo a leanas achoimre ar na bearta a mbainfear úsáid astu chun sprioc Kyoto na hÉireann, atá leagtha amach sa Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007–2012, a bhaint amach:¹³

Meán Bliantúil, 2008-2012 (Milliún Tona de choibhéis CO ₂)	
Sprioc Kyoto	62.8
Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa Réamh-mheasta i ndiaidh éifeachtaí na mbearta a glacadh cheana.	71.2
Fad go Sprioc Kyoto	8.4
Bearta breise le Sprioc Kyoto a bhaint amach	
(1) Laghdú astaíochtaí ag:	
(a) Rannpháirtithe Scéim an AE maidir le Trádáil Astaíochtaí	0.9
(b) Earnáil neamhtrádála an gheilleagair (lena n-áirítear bearta breise)	1.9
(2) Ceannach lamháltas agus creidmheasanna (nó laghduithe eile) ag:	
(a) Rannpháirtithe Scéim an AE maidir le Trádáil Astaíochtaí	2.0
(b) An Rialtas	3.6
	8.4

11 Le haghaidh sonraí, féach ar an tuarascáil iomlán arna foilsiú ag an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil agus atá ar fáil ar líne ag <http://www.environment.ie/en/Environment/Atmosphere/ClimateChange/NationalClimateChangeStrategy/PublicationsDocuments/FileDownload,1861,en.pdf>

12 Ríomhtar meastachán bonnlíne na hÉireann mar shuim na n-astaíochtaí dé-ocsaíde carbóin, meatáin agus ocsaíde nítríúla i 1990 mar aon le gáis fhluairínithe i 1995 [Foinse: Preasráiteas de chuid na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil, 15 Eanáir 2008].

13 Foinse: Plean Náisiúnta Leithdháilte na hÉireann maidir le Trádáil Astaíochtaí 2008–2012, an Gníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, 4 Márta 2008.

14 Le haghaidh sonraí ar na Meicníochtaí Solúbtha as a eascraíonn Aonaid Charbóin ar féidir a cheannach le haghaidh géilliúlachta le hoibleagáidí tíre féach le do thoil Aguisín 3 agus Tuarascálacha Carbóin roimhe seo.

15 Féach Iarscríbhinn 3 den Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007–2012 in Aguisín 2

16 Féach: <http://www.epa.ie/news/pr/2009/march/name,25767,en.html>

17 Féach: Séú Cumarsáid Náisiúnta na hÉireann faoi Chreat-Choinbhinsiún na Náisiúin Aontaithe ar an Athrú Aeráide [Ireland's Sixth National Communication Under The United Nations Framework Convention On Climate Change] leathanach 11 foinse: http://unfccc.int/national_reports/annex_i_natcom/submitted_natcom/items/7742.php

18 Féach: http://www.epa.ie/pubs/reports/air/airemissions/GHG_1990-2012_April_2014.pdf

Ceapadh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta mar ghníomhaire ceannaigh don Stát i ngnóthú na gcreidmheasanna riachtanacha de 3.6 milliún tona d'astaíochtaí gáis cheaptha teasa ar an meán maidir le gach bliain den tréimhse 2008–2012, a ceannaíodh faoi Mheicníochtaí Solúbtha¹⁴ Phrótacal Kyoto.¹⁵ Measadh go raibh creidmheasanna de 18 milliún tona san iomlán ag teastáil don tréimhse sin.

Leis an athrú ar imthoisc eacnamaíoch na hÉireann, iarradh ar an nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil in 2009 anailís íogaireachta a chur i bhfeidhm a d'fhéadfadh léiriú níos fearr a thabhairt ar an staid eacnamaíoch athraithe. Bhain an anailís seo, a foilsíodh i Márta 2009¹⁶, de thátal as, “trí an Anailís Suaite Eacnamaíoch a chur i bhfeidhm sa chás le bearta breise, (atá ar an gcás laghdaithe is uailmhianaí), go laghdódh riachtanas ceannaigh an Rialtais (nó an gá atá le bearta agus beartais intíre breise) go 1.3–1.8 Mtona de CO_{2e} in aghaidh na bliana le haghaidh gach ceann de na cúig bliana 2008–2012 i gcomparáid leis an 3.6 Mtona in aghaidh na bliana a réamh-mheastar sa Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide”. I bhfianaise na meastachán athraitheach ar riachtanas an Rialtais creidmheasanna carbóin a cheannach, beartaíodh i mí Feabhra 2009 deireadh a chur le ceannachán creidmheasanna carbóin go fóill.

Shonraigh an aighneacht i mí Aibreáin 2014 ón Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil chuig na Náisiúin Aontaithe “léiríonn na réamh-mheastacháin ata curtha i láthair go mbeidh an fad chuig an sprioc um Prótacal Kyoto ar choibhéis 0.2–0.7Mt CO₂. Tá Éire, dá réir sin, ag gabháil sa treo ceart chun a tiomantas a bhaint amach faoi Phrótacal Kyoto, agus is dóchúil go mbeidh riachtanas fíoriseal i dtaca le húsáid na gcreidmheasanna chun géilliúlacht leis an teorainn chomhaontaithe a chinntiú. I Réamh-mheastacháin ar Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa na hÉireann 2012–2030 [Ireland's Greenhouse Gas Emission Projections 2012–2030] arna fhoilsiú ar an 25ú Aibreán 2014 meas an GCC go mbeidh an fad chuig an sprioc um Prótacal Kyoto cothrom le 0.2 – 0.7 Mt CO_{2e}.

ASTAÍOCHTAÍ GÁIS CHEAPTHA TEASA NA HÉIREANN IN 2008 - 2012¹⁹

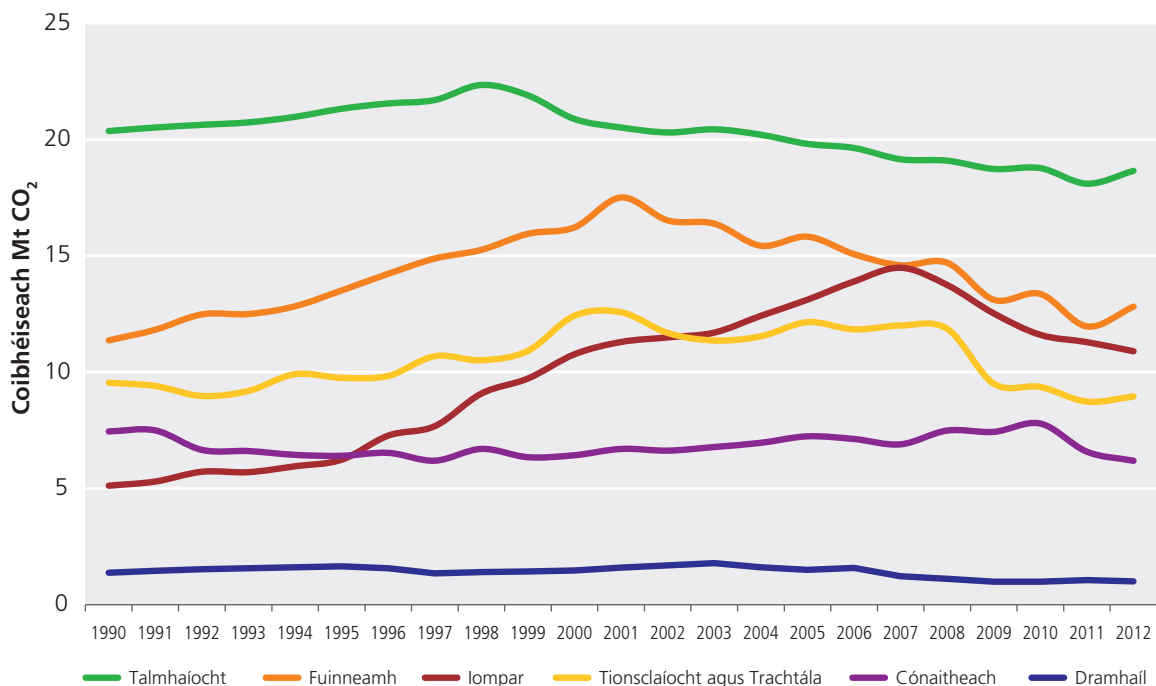
Meastar gur ionann astaíochtaí gáis cheaptha teasa (GCT) in 2012 agus 58.53Mt CO_{2e}, atá 1.4 % (0.78 Mt CO_{2e}) níos ísle ná an leibhéal astaíochtaí in 2011²⁰.

Ba iad seo a leanas foinsí na n-astaíochtaí gáis cheaptha teasa in Éirinn in 2012:

Talmhaíocht	31.9%
Fuinneamh	21.9%
Iompar	18.6%
Tionscal agus Tráchtáil	15.3%
Cónaitheach	10.6%
Dramhaíl	1.7%

Ag leanúint ar aghaidh ón meathlú in astaíochtaí in 2011, i gcomparáid le 2010, léiríonn méadú na bliana 2012 an geilleagar ag téarnamh le hastaíochtaí ag fás i ngach earnáil seachas na hearnálacha Cónaithe agus Iompair. Mhéadaigh fuinneamh (fuinneamh ginte go príomha) faoi 7.1% (0.85 Mt CO_{2e}) in 2012. Chonacthas méadú suntasach in astaíochtaí san earnáil talmhaíochta freisin, an chéad mhéadú suntasach ó 1999 i leith. Bhain sé seo don chuid is mó le líon méadaithe ainmhithe a léiríonn pleananna náisiúnta chun táirgeadh bainne a leathnú tar éis baint an chuóta bainne in 2015. Léiríonn an chairt seo a leanas na treochothaí in astaíochtaí i ngach earnáil ó 1990 i leith.

TREOCHTAÍ IN ASTAÍOCHTAÍ GÁIS CHEAPTHA TEASA 1990 - 2012²¹

19 Tá astaíochtaí gáis cheaptha teasa faoi réir athbhreithnithe leanúnaigh ag an GCC sa tuarascáil thimthriallach bhliantúil le hairead a thabhairt ar threoir mhodheolaíochta nua, torthaí an taighde náisiúnta, faisnéis athcheartaithe ar úsáid fuinnimh agus sonraí feabhsaithe ó earnálacha eile.

20 D'fhoilsigh an GCC na meastacháin deiridh do 2012 ar an 15ú Aibreán 2014, féach: http://www.epa.ie/pubs/reports/air/airemissions/GHG_1990-2012_April_2014.pdf

21 Foinsé: EPA – Ireland's Greenhouse Gas Emission in 2012 page 5.

Tá astaíochtaí iomlána náisiúnta na hÉireann do 2012 i bhfad faoi bhun teorainn na hÉireann faoi Phrótacal Kyoto de 62.84 Mt CO_{2e}. Caithfear a choinneáil i gcuimhne, áfach, go bhfanann aon fharasbarr i measc comhaltaí an EU ETS i seilbh na gcomhaltaí sin. Baineann an Ciste Carbóin leis na hearnálacha neamh-ETS agus dá réir sin is ionann an sprioc ábhartha agus an sprioc fhoriomlán lúide an leithdháileadh 22.28 Mt CO_{2e} leis an

EU ETS²² (62.84 – 22.28 = 40.56 Mt CO_{2e}). B'ionann astaíochtaí neamh-ETS na hÉireann in 2011 agus 41.68 Mt CO_{2e}, ag fágáil bearna chuig an sprioc 1.12 Mt CO_{2e}.²³

Rinne an GCC meastachán ar an toradh deiridh d'Éirinn i dtaca le tréimhse bhunúsach Kyoto mar atá leagtha amach sa tábla seo a leanas.²⁴

MEASTACHÁN AR FHAD GO TEORAINN KYOTO DON TRÉIMHSE CÚIG BLIANA 2008-2012

	MT CO _{2eq}					
	2008	2009	2010	2011	2012	2008-2012
Astaíochtaí Náisiúnta Iomlán	68.02	62.31	61.89	57.75	58.53	308.51
Astaíochtaí ar Lú Fhíoraithe do ETS	20.38	17.22	17.36	15.77	16.85	87.58
Astaíochtaí Neamh-ETS Iomlán	47.64	45.09	44.53	41.98	41.68	200.93
Teorainn Kyoto	62.84	62.84	62.84	62.84	62.84	314.19
Lúide Leithdháileadh ETS	22.28	22.28	22.28	22.28	22.28	111.40
Teorainn Neamh-ETS Iomlán	40.56	40.56	40.56	40.56	40.56	202.79
Fad that teorainn Kyoto tar éis cúig bliana de thréimhse Phrótacal Kyoto (gan linnte foraoise san áireamh)	7.08	4.54	3.98	1.42	1.12	18.14
Linnte Foraise	-2.72	-3.09	-3.42	-3.38	-3.47	-16.08
Fad that teorainn Kyoto tar éis cúig bliana de thréimhse Phrótacal Kyoto (linnte foraoise san áireamh)	4.36	1.44	0.56	-1.96	-2.35	2.06

Nuair a áirítear tionchar na linnte foraoise, tá an fad chuig sprioc d'Éirinn (neamh-ETS) i gcaitheamh na tréimhse trí chéile measta ag 2.06 Mt CO_{2e}.

MAOINIÚ LE HAGHAIDH CEANNACHÁN CREIDMHEASANNA CARBÓIN

Soláthraíonn an Lárchiste maoiniú don Chiste Carbóin do cheannachán creidmheasanna carbóin. Déanfar soláthar i Vóta Bliantúil na Roinne Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil aisíocaíocht a dhéanamh leis an Lárchiste.

Sa Phlean Forbartha Náisiúnta 2007–2013 chuir an Rialtas €270 milliún i leataobh do cheannachán creidmheasanna carbóin i rith tréimhse thiomantais Kyoto 2008–2012. Áirítear é seo sa bhreis ar infheistíocht tosaigh de chuid €20 milliún in 2006.

22 Mar a luadh thuas (leathanach 7) d'fhéadfaí roinnt aonad a thabhairt ar ais don Stát áfach, ón leithdháileadh "Iontrálaithe Nua" san EU ETS.

23 Féach Tábla 1 leathanach 7 de thuarascáil an GCC : Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa na hÉireann in 2012 [Ireland's Greenhouse Gas Emissions in 2012] http://www.epa.ie/pubs/reports/air/airemissions/GHG_1990-2012_April_2014.pdf

24 Foinse: GCC – Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa na hÉireann in 2012 [Ireland's Greenhouse Gas Emissions in 2012], leathanach 7 Tabhair faoi deara níl na figiúirí um leithdháileadh ETS coigeartaithe do leithdháileadh an Chúlchiste Nua (féach leathanach 7)

INFHEISTÍOCHTAÍ NA HÉIREANN

Tá infheistíochtaí déanta ag an Rialtas i dtí chiste iltaobhach a dhéanann infheistíochta i dtionscadail d'fhonn laghdúithe um astaíochtaí carbóin a bhaint amach. Rinneadh an chéad infheistíocht de €20 milliún i mí na Nollag 2006²⁵ sa **Chiste Iltaobhach um Chreidmheas Carbóin (MCCF)**²⁶ de chuid an Bhainc Eorpaigh Athfhoirgníochta agus Forbartha (EBRD). Rinneadh dhá thiomantas breise de chuid €10 milliún agus \$12.88 milliún le **Ciste Carbóin an Bhainc Dhomhanda don Eoraip** agus **Ciste Bithcharbóin an Bhainc Dhomhanda** faoi seach i mí Eanáir 2007. Ar aon dul lena cinneadh an clár um cheannachán carbóin a chur ar fionraí i mí Feabhra 2009, tá idirbheartaíocht déanta ag an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil ar laghdú sa thiomantas chuig dá chiste an Bhainc Dhomhanda; laghdú ó €10m go €5.26m i gcás an Chiste Carbóin don Eoraip agus laghdú ó \$12.88m go \$10.08m i gcás an Chiste Bithcharbóin.

Bhunaigh an EBRD, i gcomhar leis an mBanc Eorpach Infheistíochta (BEI), an Ciste Iltaobhach um Chreidmheas Carbóin (MCCF) i mí na Bealtaine 2006. Is é atá mar aidhm leis an gciste ná *"tionscadail fíor-riachtanacha um choigilt fuinnimh a chur chun cinn sna tíortha feidhme EBRD agus ag an am céanna cabhrú leis na tíortha sin agus le cuideachtaí corparáideacha ag ceannach creidmheasanna carbóin d'fhonn freastal ar a gcuid spriocanna laghdúithe astaíochtaí"*.²⁷ Tá tionscadail lonnaithe i suas le 30 tír EBRD i Lár agus in Oirthear na hEorpa agus i gComhlathas na Stát Neamhspleách.²⁸ Táthar tar éis an €20 milliún iomlán a bhí geallta a íoc leis an EBRD. Úsáideann an ciste meicníochtaí solúbtha JI agus CDM araon a bunaíodh faoi Phrótocal Kyoto.

Tá an Ciste Carbóin don Eoraip á bhainistiú i gcomhpháirt ag an mBanc Dhomhanda agus ag an BEI, agus seoladh an ciste seo i Márta 2007. Faigheann an ciste seo, atá dírithe ar infheistíochtaí a fháil ó Bhallstáit an AE, creidmheasanna laghdaithe gáis cheaptha teasa thar ceann na rannpháirtithe ag úsáid saineolas agus taithí an Bhainc Dhomhanda agus píblíne mhór tionscadail an BEI i dtíortha i mbéal forbartha. Is iad na cúig rannpháirtithe sa chiste ná Éire, Lucsamburg, an Phortaingéil, Réigiún Pléimeannach na Beilge agus Statkraft Carbon Invest AS (An Iorua). As an €5.26 milliún a

gealladh leis an gCiste seo, táthar tar éis €4.1 milliún a íoc sa tréimhse ó thráth a sheolta go 31ollaig 2013.

Is ciste de chuid an Bhainc Dhomhanda é an Ciste Bithcharbóin a bhfuil sé mar aidhm leis laghdúithe astaíochtaí a bhaint amach agus ag an am céanna bithéagsúlacht, caomhnú agus maolú bochtaineachta a chur chun cinn. Seo a leanas aidhmeanna an Chiste:

- a) acmhainní a sholáthar do thionscadail a bhfuil sé mar aidhm leo
  - (i) laghdúithe astaíochta a ghiniúint, agus
  - (ii) léargas a thabhairt ar an tslí a d'fhéadfadh gníomhaíochtaí talamhúsáide agus foraoiseachta buntáistí breise a chruthú ar féidir a thomhas, a mhonatóiriú agus a dheimhniú, agus cur le forbairt inbhuanaithe na dtíortha a íochta;
- b) iarracht a dhéanamh roinnt chothrom a chinntiú idir na rannpháirtithe agus na tíortha a íochta d'aon bhuntáistí, lena n-áirítear aon laghdúithe ar astaíochtaí, a eascraíonn ó na tionscadail; agus
- c) an t-eolas a bhailítear i rith fhorbairt an Chiste agus forfheidhmiú na dtionscadal a scaipeadh.

Tá Éire tiomanta US \$10.08 milliún (€70.43m) a infheistiú sa dara tráinse den Chiste Bithcharbóin a thosaigh i mbun feidhme i Márta 2007. Tá tionscadail sa phunann reatha i dtíortha ar nós an Bhrasaíl, an tSile, an tSín, an India, an Mholdóiv agus an Congó²⁹. As an €7.43 milliún tiomnaithe don Chiste seo, táthar tar eis €5.6 milliún a íoc suas le 31 Nollaig 2013.

Tá na hinfeistíochtaí sna trí chistí iltaobhacha tar éis 2,746,897 creidmheas carbóin a ghiniúint go deireadh 2013.

In 2008, thosaigh GBCN ar aonaid charbóin a cheannach. Cinneadh CERanna a cheannach de bhrí gurbh é an margadh is forbartha agus is trédhearcaí a bhain leis na haonaid seo. Leagadh amach ceannacháin de chuid 4.355 milliún aonad carbóin in 2008 i dTuascáil an Chiste Carbóin 2008. Go luath in 2009 ceannaíodh 0.9 milliún aonad carbóin breise. I bhfianaise na moille i ngeilleagar na hÉireann agus an meastachán

25 Tharla sé seo sular bunaíodh Ciste Carbóin na hÉireann de bhua an Acha um an gCiste Carbóin 2007. Is í an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil atá freagrach as an infheistíocht a riaradh.

26 Tá an Banc Eorpach Infheistíochta i gcomhpháirtíocht leis an EBRD chun an MCCF a bhainistiú; is leis an EBRD amháin atá comhaontú na hÉireann.

27 Ráiteas de chuid Uachtaráin EBRD Jean Lemierre ag seoladh an Chiste, 22 Bealtaine 2006.

28 Is é Comhlathas na Stát Neamhspleách an eagraíocht idirnáisiúnta ina chuimsítear aon iarrphoblacht déag na Sóivéide: an Airméin, an Asarbaiseáin, an Bhealarúis, an tSeoirsia, an Chasacstáin, an Chirgeastáin, an Mholdóiv, an Rúis, an Taidísceastáin, an Úcráin agus an Úisbéiceastáin.

29 Le haghaidh a thuilleadh sonraí féach <http://wbcarbonfinance.org/Router.cfm?Page=BioCF&FID=9708&ItemID=9708&ft=ProjectsT2>

athbhreithnithe a rinneadh ar riachtanas na hÉireann creidmheasanna carbóin a cheannach, cinneadh ceannach creidmheasanna a chur ar athló go fóill. Dá bhrí sin, níor ceannaíodh aon chreidmheas carbóin ó thús mhí Feabhra 2009. Tríd is tríd, bhí 21 trádáil ann ina ndeachaidh Éire i mbun conartha chun 5.255 milliún CER a cheannach ag meánphraghas €14.03 (gan CBL san áireamh).

Mar thoradh ar chinneadh de chuid na Roinne Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil i mí Feabhra 2009, tá an clár um cheannachán carbóin fós ar fionraí. Cé nach bhfuil a thuilleadh trádála déanta ag GBCN, tá cúnamh tugtha ag an nGníomhaireacht don Roinn i ndáil leis na íocaíochtaí gan íoc ar infheistíochtaí an Stáit i gcistí iltaobhacha an Bhainc Dhomhanda a phróiseáil. Tá na híocaíochtaí gan íoc á bpróiseáil tríd an gCiste Carbóin.

Tá bainistíocht na punainne um charbón ceannaithe ina hábhar cúraim don Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil. Tá a fhairsinge lena mbeidh na haonaid gnóthaithe trí mheán infheistíochta ag an Stát sna cistí iltaobhacha agus aonaid ceannaithe ag GBCN ag teastáil le haghaidh géilliúlachta sa chéad tréimhse thiomantais faoi Phrótacal Kyoto (2008-2012) le cur i gcrích go fóill. Níltear ag súil go gcomhlíonfar é seo go dtí 2015³⁰, tar éis deireadh foirmiúil le próiseas cuntasaíochta na tréimhse tiomantais don Phrótacal. Tar éis seo, tosóidh an tréimhse “fíoraigh suas”, nuair a éileofar ar Éirinn an líon riachtanach aonad a chur chun scoir.

Bunaithe ar shonraí réamh-mheastachán agus fardail gáis cheaptha teasa arna foilsíú ag an nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil go dtí seo, tá sé dóchúil gur beag aonad sa phunann, más ann in aon chor dóibh, a bheidh riachtanach chun críocha géilliúlachta sa tréimhse thiomantais 2008-2012. Sa chás sin, beidh sé mar thosaíocht don Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil uasmhéadú a dhéanamh ar a gcuid úsáide le haghaidh géilliúlachta sa tréimhse iar-2012.

30 Pléifear comhaontú ar dháta comhlíonta ag an seisiún Bonn le teacht i dtaca leis an UNFCCC faoi mhír 3c de Chlár Oibre SBI (Fochomhlacht ar Chur Chun Feidhme).

TAR ÉIS KYOTO - SPRIOCANNA UM LAGHDÚ ASTAÍOCHTAÍ GO 2020

Le linn 2013, leanadh le hiarrachtaí ar chomhaontú a aimsiú i dtaca le comharba do Phrótocal Kyoto. Tar éis Comhdháil na bPáirtithe (COP)18 in Doha, Catar i mí na Nollag 2012 glacadh “Leasú Doha le Prótocal Kyoto [Doha Amendment to the Kyoto Protocol]”. Áirítear sa leasú úd tiomantais nua don dara tréimhse (2013-2020) agus liosta athcheartaithe na nGásanna Ceaptha Teasa le tuairisciú. Thug na páirtithe faoi astaíochtaí GCT a laghdú ar a laghad 18 faoin gcéad faoi bhun leibhéil na bliana 1990 sa tréimhse ocht mbliana ó 2013 go 2020; mar sin féin, tá comhdhéanamh na bPáirtithe sa dara tréimhse tiomantais difriúil ón gcéad tréimhse. Bhí an leasú faoi réir ghlacachta na bPáirtithe le Prótocal Kyoto agus tar éis don Afganastáin teacht isteach mar Pháirtí nua le Prótocal Kyoto, is é 144 líon iomlán na n-ionstraimí glacachta a n-éilítear le haghaidh teacht i bhfeidhm an leasaithe. Go dtí seo níl líon leordhóthanach ionstraimí glacachta feicthe agus dá réir sin níl an Leasú tagtha i bhfeidhm go fóill. Soláthróidh an Íoslainn³¹ mar aon leis an AE agus a Bhallstáit a gcuid ionstraimí glacachta i dteannta a chéile a luaithe atá a nósanna imeachta daingnithe náisiúnta curtha i gcrích ag na Ballstáit ar fad.

Reáchtáladh COP19 i Vársá, an Pholainn i mí na Samhna 2013, le roinnt dul chun cinn á dhéanamh i dtreo comhaontú aeráide uillíoch a aothú in 2015, le cur chun feidhme ó 2020.

Bhí ceannaireacht láidir léirithe ag an AE cheana féin sa fhreagra domhanda ar an athrú aeráide trí sprioc maolaithe gáis cheaptha teasa 2020 aontaobhach a ghlacadh mar chuid de chiseán beart reachtaíochta, a bhfuil aithne air mar an Pacáiste um Fhuinneamh agus an Aeráid. Mar chuid den phacáiste, a glacadh i mí na Nollag 2008, leagadh spriocanna ceangailteacha ar Éirinn chun astaíochtaí gáis cheaptha teasa neamh-ETS¹⁴ a laghdú faoi 20% coibhneasta le leibhéil na bliana 2005 sa tréimhse go 2020.

I mí an Mhárta 2013 d’fhaomh Parlaimint na hEorpa dhá dhlí nua chun feabhas a chur ar rialacha an AE i ndáil le monatóireacht agus tuairisciú na n-astaíochtaí gáis cheaptha teasa, lena n-áirítear iad siúd ó fhoraoiseacht agus ó thalmhaíocht. Bunaítear leis seo rialacha coiteanna chun míniú a thabhairt ar astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa (GCT) agus asbhaintí carbóin ón atmaisféar mar thoradh ar ghníomhaíochtaí i ndáil le talamhúsáid, athruithe talamhúsáide agus foraoiseacht (LULUCF). Tá an cinneadh mar an gcéad chéim i dtreo ionchorprú na n-earnálacha foraoiseachta agus talmhaíochta, na mór-earnálacha deireanacha gan rialacha coiteanna AE i ndáil le GCT, isteach i mbeartas aeráide AE.

Measann an GCC ina foilseachán dar teideal “Réamh-mheastacháin ar Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa na hÉireann 2010-2020” [Ireland’s Greenhouse Gas Emission Projections 2013-2030] go sáróidh Éire a teorainn cheangailteach bliantúil in 2016-2017 agus go sárófar a cuid oibleagáidí ar bhonn carnach i gcaitheamh na tréimhse 2013-2020 faoi 1.2 – 17.3 Mt CO_{2e}. Tá dhá chás ann as a eascraíonn na huimhreacha seo. Déanann reamh-mheastachán “le bearta” talamh slán de nach mbeidh aon bearta beartais seachas iad sin atá i bhfeidhm cheana féin ag deireadh 2012. Déanann réamh-mheastachán “le bearta breise” talamh slán de go mbainfear amach na spriocanna uile i bpleananna agus i ndoiciméid um Beartas Rialtais. Aibhsíonn an GCC “nár cheart, áfach, beag is fiú a dhéanamh de na deacrachtaí i dtaca leis na spriocanna seo a bhaint amach³⁴”

31 Tá an Íoslainn á chur le bolgán an AE chun críocha géilliúlachta le Prótocal Kyoto CP2. Féach fonóta 8 leis an leagan leasaithe de larscribhinn B a ghabhann le Prótocal Kyoto. <https://treaties.un.org/doc/Treaties/2012/12/20121217%2011-40%20AM/CN.718.2012.pdf>

32 Féach leathanach 5 chun míniú a fháil ar earnálacha ETS agus neamh-ETS.

33 Féach: <http://www.epa.ie/pubs/reports/air/airemissions/irelandsgheissions2013-2030.html>

34 Foinsé: Réamh-mheastacháin ar Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa na hÉireann 2013-2030 [Ireland’s Greenhouse Gas Emission Projections 2013-2030] Leathanach 3 <http://www.epa.ie/pubs/reports/air/airemissions/irelandsgheissions2013-2030.htm>

RAON NA GÉILLIÚLACHTA/NEAMH-GHÉILLIÚLACHTA BLIANTÚLA BUNAITHE AR RÉAMH-MHEASTACHÁIN LE BEARTA AGUS LE BEARTA BREISE ³⁵

Mtona CO ₂ _{eq}	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total
	Comhlíonadh/neamhchomhlíonadh bliantúil								
Teorainn Bhliantúil	44.8	43.7	42.6	41.6	40.5	39.4	38.3	37.2	
Le Bearta*	-2.9	-2.2	-0.4	1.2	2.9	4.6	6.2	7.9	17.3
Le Bearta Breise*	-3.9	-3.3	-1.8	-0.6	0.8	2.1	3.4	4.6	1.2

*Cuireann comhartha diúltach in iúl go bhfuil astaíochtaí faoin teorainn bhliantúil ceadaithe

Réamh-mheastar go mbeidh iompar agus talmhaíocht ar na príomh-rannchuiditheoirí sna hearnálacha neamh-ETS. Meastar go méadóidh astaíochtaí Talmhaíochta faoi 9% agus meastar go méadóidh astaíochtaí Iompair faoi 15-23% i gcaitheamh na tréimhse. Ba cheart a thabhairt faoi deara go n-eisiann na tuartha astaíochtaí aon sochar ó linnte foraoise i gcomhréir le rialacha cuntasáochta AE a éilíonn nach féidir úsáid a bhaint astu le haghaidh géilliúlachta i dtreo spriocanna na bliana 2020³⁶.

Tá an clár oibre maolaithe gáis cheaptha teasa dúshlánaí a thabharfaidh Éire aghaidh uirthi sa tréimhse go 2020 agus lastall mar chuid lárnach den Chlár um Beartas agus Reachtaíocht Náisiúnta ar an Athrú Aeráide a Fhorbairt [Programme for the Development of National Climate Policy and Legislation]³⁷ arna fhógairt ag an Aire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil i mí Eanáir 2012.

Mar bhuaicphointe leis an gclár seo le déanaí bhí foilsíú Ceannteidil an Bhille um Ghníomhaíocht Aeráide agus Forbairt Carbóin Íseal [Heads of the Climate Action and Low Carbon Development Bill] ar aon dul le Ráiteas Beartais Náisiúnta ina leagtar amach an fhís fhadtéarmach a thacóidh an reachtaíodh léi. Le haird ar an mbéim sa chlár ar an aistriú chuig todhchaí ísealcharbóin, meastar go ndíreoidh an toradh ar an ábhar i leith úsáid na gcreidmheasanna ginte trí na meicníochtaí solúbtha de Phrótocal Kyoto a chuirfidh le gníomh maolaithe intíre. Soláthraíonn Séú Cumarsáid Náisiúnta na hÉireann faoi Chreat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide [Ireland's Sixth National Communication under the United Nations Framework Convention on Climate Change]³⁸ a cuireadh faoi bhráid na Náisiún Aontaithe ar an 7ú Márta 2014 neart sonraí ar na pleananna le spriocanna astaíochtaí 2020 a bhaint amach.

35 Foinse: Réamh-mheastacháin ar Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa na hÉireann 2013-2030 [Ireland's Greenhouse Gas Emission Projections 2013-2030] Tábla 1 Leathanach 3: <http://www.epa.ie/pubs/reports/air/airemissions/irelandsgghgemissions2013-2030.html>.

36 Ionsúnn foraoisí CO₂ agus dá réir sin trí thraoisi a mhéadú laghdáitear an glanmhéid carbóin a astaítear san atmaisféar. Tá go leor díospóireachta déanta áfach i ndáil le ríomh an tseach-chuir á sholáthar ag foraoiseacht.

37 Féach: <http://www.environ.ie/en/Environment/Atmosphere/News/MainBody,29241,en.htm>

38 Féach: http://unfccc.int/national_reports/annex_i_natcom/submitted_natcom/items/7742.php

AGUISÍN 1

TÍORTHA IARSCRÍBHINNE B DE CHUID PHRÓTACAL KYOTO

Páirtí	Tiomantas i leith laghdú astaíochtaí nó teorannú astaíochtaí cainníochtaithe, arna léiriú mar chéatadán astaíochtaí sa bhonnbhliain 1990
An Astráil	108
An Ostair ⁺	92
An Bheilg ⁺	92
An Bhulgáir*	92
Ceanada (níl bainteach)	94
An Chróit*	95
Poblacht na Seice*	92
An Danmhairg ⁺	92
An Eastóin*	92
An tAontas Eorpach (AE-15)	92
An Fhionlainn ⁺	92
An Fhrainc ⁺	92
An Ghearmáin ⁺	92
An Ghréig ⁺	92
An Ungáir*	94
An Íoslainn	110
Éire ⁺	92
An Iodáil ⁺	92
An tSeapáin	94
An Laitvia*	92
Lichtinstéin	92
An Liotuáin*	92
Lucsamburg ⁺	92
Monacó	92
An Ísiltír ⁺	92
An Nua-Shéalainn	100
An Iorua	101
An Pholainn*	94
An Phortaingéil ⁺	92
An Rómáin*	92
Cónaidhm na Rúise*	100
An tSlóvaic*	92
An tSlóivéin*	92
An Spáinn ⁺	92
An tSualainn ⁺	92
An Eilvéis	92
An Úcráin*	100
An Ríocht Aontaithe ⁺	92
Stáit Aontaithe Mheiriceá (neamhbhainteach)	93

*Tíortha, a bhí san iar-bhloc Sóivéadach tráth, agus i mbun an aistrithe chuig geilleagar margaidh.

⁺ Féach leathanach 7 le haghaidh sonraí um an comhaontú comhroinnte dualgas ag tíortha an AE-15.

AGUISÍN 2

Iarscríbhinn 3 den Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007-2012: Arna fhoilsiú ag an Roinn Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil (Aibreán 2007)

IARSCRÍBHINN 3 – BEARTAS NÁISIÚNTA DO CHEANNACHÁN AONAD KYOTO AG AN STÁT

CREAT BEARTAIS NÁISIÚNTA DO CHEANNACHÁN AONAD KYOTO AG AN STÁT CHUN CRÍCHE GÉILLIÚLACHTA LE PRÓTACAL KYOTO SA TRÉIMHSE THIOMANTAIS 2008-2012

RÉAMHRÁ

Leagann an cháipéis seo amach na socruithe institiúide agus an comhthéacs beartais ina gceannóidh Éire go leor Aonad Kyoto³⁹ le cur ar a cumas a sprioc teorannaithe um astaíochtaí gáis cheaptha teasa a chomhlíonadh chun críocha Phrótacal Kyoto sa tréimhse thiomantais 2008-2012.

CÚLRA

Chun críche Phrótacal Kyoto, tá Éire tiomanta do mheánleibhéal astaíochtaí bliantúla gáis cheaptha teasa a theorannú sa tréimhse 2008-2012 go dtí 13% os cionn leibhéil na bliana 1990.

Féadfaidh rannpháirtithe i bPrótacal Kyoto a gcuid spriocanna féin a chomhlíonadh trí ghníomhaíochtaí intíre agus úsáid a bhaint as na Meicníochtaí Solúbtha mar atá sonraithe sa Phrótacal. Éilítear de réir an Phrótacail seo go mbeadh na Meicníochtaí Solúbtha in úsáid sa bhreis ar ghníomhaíochtaí intíre.

Tá creat beartais náisiúnta le dul i ngleic le laghduithe ar astaíochtaí gáis cheaptha teasa sa Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007-2012 lena chinntiú go gcomhlíonann Éire a sprioc de réir Phrótacal Kyoto.

Chinn an Rialtas go mbainfidh sé úsáid as Meicníochtaí Solúbtha Phrótacal Kyoto chun suas le 3.607 milliún Aonad Kyoto a cheannach do gach bliain idir 2008-2012. Déanfar athbhreithniú ar an riachtanas seo bunaithe ar réamh-mheastacháin a dhéanfar amach anseo agus ar thionchar aon bhearta breise a mbeidh sé mar aidhm leo astaíochtaí gáis cheaptha teasa a laghdú.

MEICNÍOCHTAÍ SOLÚBTHA PHRÓTACAL KYOTO

Príomhghné de Phrótacal Kyoto ba ea tabhairt isteach trí Mheicníocht Solúbtha chun laghdú a dhéanamh ar chostais fhoriomlána i ndáil le laghduithe astaíochta a bhaint amach do na Páirtithe sin a bhfuil spriocanna laghdaithe nó teorannaithe astaíochta acu. Tá cur síos i leith na meicníochtaí sin - Cur Chun Feidhme ar bhonn Comhpháirteach, an Mheicníocht Ghlanfhorbraíochta agus Trádáil Idirnáisiúnta Astaíochtaí – le fáil anseo thíos. Cuireann na meicníochtaí seo ar chumas na bPáirtithe Aonaid Kyoto a cheannach ó Pháirtithe eile nó infheistiú a dhéanamh i ndeiseanna costéifeachtacha chun astaíochtaí a laghdú nó chun ceapadh a mhéadú trí thionscadail i dtíortha eile. Ainneoin go bhfuil éagsúlacht shuntasach le tabhairt faoi deara sa chostas a bhaineann le hastaíochtaí a laghdú i dtionscadail agus i dtíortha éagsúla, tá an fonn atá ar rannpháirtithe astaíochtaí a theorannú mar a chéile beag beann ar an áit atá i gceist.

Cur Chun Feidhme ar bhonn Comhpháirteach (JI): dá bhforáiltear faoi Airteagal 6 den Phrótacal, ag cur ar chumas Páirtithe a bhfuil tiomantais laghdaithe acu nó infheisteoirí príobháideacha tionscadail a chur i bhfeidhm a laghdaíonn astaíochtaí i bPáirtithe eile le tiomantais laghdaithe acu, mar mhalairt ar chreidmheasanna. Féadfaidh an Páirtí infheistíochta nó aonán príobháideach na creidmheasanna a chruthaítear trí úsáid a bhaint as an mheicníocht JI a úsáid (go háirithe mar chuid de Scéim an AE maidir le Trádáil Astaíochtaí) chun críocha géilliúlachta. Is Aonad Laghduithe Astaíochtaí (ERU) é an t-aonad intrádála faoin meicníocht JI.

Meicníocht Ghlanfhorbraíochta (CDM): dá bhforáiltear faoi Airteagal 12 den Phrótacal, ag cur ar chumas Páirtithe a bhfuil spriocanna acu páirt a ghlacadh i dtionscadail chun astaíochtaí a laghdú nó cur le ceapadh i measc na bPáirtithe sin nach bhfuil spriocanna ar bith acu faoin bPrótacal. Tá an mheicníocht dírithe go príomha ar thíortha i mbéal forbartha agus tá sé i gceist léi cabhrú leo forbairt inbhuanaithe a bhaint amach trí, mar shampla, rochtain a fháil ar theicneolaíochtaí níos glaine nó níos tíosaí ar fhuinneamh. Féadfaidh an Páirtí infheistíochta nó an t-aonán príobháideach úsáid a bhaint as na creidmheasanna a chruthaítear trí úsáid a bhaint as meicníocht CDM chun críocha géilliúlachta. Is Laghdú

³⁹ Creidmheas nó ceadúnas, arb ionann é agus tona méadrach amháin de dhé-ocsaíd charbóin, eisithe de bhua Phrótacal Kyoto agus cinntí glactha de bhua Chreat-Choinbhinsiúin na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide agus an Phrótacail. Is ionann creidmheas agus tona amháin de dhé-ocsaíd charbóin a bhfuiltear tar éis fáil réidh leis cheana féin. Is ionann ceadúnas agus an ceart chun an tona coibhéiseach de dhé-ocsaíd charbóin a astú am éigin amach anseo.

AGUISÍN 2 (AR LEAN)

Astaíochtaí Deimhnithe (CER) é an t-aonad intrádála faoin meicníocht CDM.

Trádáil Idirnáisiúnta Astaíochtaí: dá bhforáiltear faoi Airteagal 17 de Phrótacal Kyoto,⁴⁰ ag cur ar chumas Páirtithe a bhfuil sprioc teorannaithe nó laghdaithe astaíochtaí gáis cheaptha teasa faoin bPrótacal chun Aonaid Kyoto a fháil ó na Páirtithe sin a bhfuil a gcuid astaíochtaí laghdaithe acu sa bhreis ar an sprioc dá gcuid sonraithe faoin bPrótacal. Is Aonad den Mhéid Sannta (AAU) é an t-aonad intrádála faoi thrádáil astaíochtaí.

POINTE FÓCAIS NÁISIÚNTA LE HAGHAIDH JI AGUS ÚDARÁS NÁISIÚNTA LE HAGHAIDH CDM

Tá dualgas ar Pháirtithe faoi Phrótacal Kyoto Pointe Fócais agus Údarás Náisiúnta a ainmniú chun críche meicníochtaí JI agus CDM faoi seach. Faoi Rialacháin (um Shásraí Solúbtha) Phrótacal Kyoto 2006 (I.R. 244 de 2006), tá an Gníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil ainmnithe ag an Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil mar Phointe Fócais agus Údarás Náisiúnta in Éirinn. Is é an ról a bheidh ag an nGníomhaireacht ná rannpháirtíocht na n-aonán príobháideach nó poiblí i ngníomhaíochtaí tionscadail JI nó CDM a fhaomhadh. Foilseoidh an Gníomhaireacht treoirínte ina sonrú a chuid nósanna imeachta faofa le haghaidh rannpháirtíochta ag aonáin Éireannacha i dtionscadail JI agus CDM. Beidh cinntí a dhéanfaidh an Gníomhaireacht maidir le tograí aonair chun páirt a ghlacadh i dtionscadail JI nó CDM críochnaitheach. Ní mór faomhadh a lorg do thionscadail sa tír aíochta beartaithe freisin.

BUNÚ CLÁRLAINNE FAOI PHRÓTACAL KYOTO

De réir cinntí ar ghlac Páirtithe Phrótacal Kyoto leo, déantar foráil i Rialacháin 2006 (I.R. 244 de 2006) i ndáil le bunú clárlainne náisiúnta agus ainmniú na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil mar riarthóir na clárlainne náisiúnta. Is í an fheidhm atá leis an gclárlann náisiúnta ná a chinntiú go bhfuil cuntasáíocht bheacht á déanamh ar eisiúint, sealbhaíocht, aistriú, fáil, cealú agus scor na nAonad Kyoto.

GNÍOMHAIRE NÁISIÚNTA CEANNAIGH

Is í Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta gníomhaire ceannaigh ainmnithe an Stáit agus beidh an Gníomhaireacht freagrach as ceannacháin na nAonad Kyoto a riar agus a bhainistiú thar ceann an Rialtais. Táthar tar éis Ciste Carbóin saincheaptha a bhunú chuige seo.

Bunaítear ról na Gníomhaireachta mar ghníomhaire ceannaigh ar bhonn reachtúil faoi Acht um an gCiste Carbóin, 2007. Foráiltear san Acht go mbeidh an gníomhaire ceannaigh freagrach as na feidhmeanna ar fad a bhaineann le bainistiú an Chiste Carbóin a chur i gcrích, lena n-áirítear cuntasáíocht chuí ar chaiteachas ag féachaint do nósanna imeachta airgeadais phoiblí, faoi réir treoirínte agus/nó treoir ón Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil.

MAOINIÚ UM CHEANNACH AONAD KYOTO

Soláthrófar maoiniú um cheannach Aonad Kyoto ón Lárchiste don Chiste Carbóin, a bunaíodh faoi Acht 2007 freisin. Le linn an phróisis mheastacháin bhliantúil, déanfar foráil i Vóta na Roinne Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil chun aisiocáíocht a dhéanamh leis an Lárchiste.

Tá €270 milliún geallta ag an Rialtas le hinfheistiú sna Meicníochtaí Solúbtha faoin bPlean Forbartha Náisiúnta 2007-2013. Tá sé seo sa bhreis ar infheistiocht bhunúsach de chuid €20m in 2006.

CREAT UM CHEANNACHÁN AONAD KYOTO

Ceannóidh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta Aonaid Kyoto thar ceann an Stáit. Déanfar ceannacháin uile i gcomhréir leis na cuspóirí seo a leanas:

- go gcuireann siad le cuspóir deiridh Chreat-Choinbhinsiúin na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide, .i. cobhsú comhchruinnithe gáis cheaptha teasa san atmaisféar ag leibhéal a chuirfeadh cosc ar thrasnaíocht chontúirteach antrapaigineach sa chóras aeráide;
- go bhfuil riosca á mhaolú, go háirithe i ndáil le seachadadh tráthúil creidmheasanna; agus
- go léiríonn siad luach maith ar airgead.

40 Tá trádáil astaíochtaí faoi Airteagal 17 de Phrótacal Kyoto leithleach ó Scéim an AE maidir le Trádáil Astaíochtaí. Féadfaidh oibreoirí i Scéim an AE, áfach, úsáid a bhaint as creidmheasanna ó na meicníochtaí JI nó CDM um ghéilliúlacht lena gcuid oibleagáidí suas le céatadán dá leithdháileadh, atá le sonrú sa Phlean Leithdháilte Náisiúnta don Bhallstát ábhartha.

Féadfaidh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta na meicníochtaí seo a leanas a úsáid chun Aonaid Kyoto a cheannach:

- ceannachán díreach Aonad Kyoto ó Pháirtithe Iarscríbhíne B eile de Phrótacal Kyoto;
- infheistíocht dhíreach i ngníomhaíochtaí tionscadail um chur chun feidhme ar bhonn comhpháirteach agus um meicníocht glanfhorbraíochta;
- infheistíocht i gcistí bainistithe; agus
- ceannacháin margaidh díreach um Aonaid Kyoto;

nó meascán de chuid acu seo nó iad uile, faoi réir a chinntiú go bhfuil na nithe seo a leanas i gcomhréir le cinntí arna nglacadh ag Páirtithe de Phrótacal Kyoto:

- go bhféadfar aon fharasbarr d'Aonaid Kyoto atá fágtha ag an Stát ag deireadh na tréimhse tiomantais 2008-2012 a chur sa bhanc agus a úsáid i dtréimhse thiomantais iartheachtach de Phrótacal Kyoto nó aon chonradh a chuirtear i bhfeidhm ina dhiaidh sin; agus
- nach n-úsáideann Éire aonaid laghdaithe astaíochtaí nó laghduithe astaíochta deimhnithe ginte ó áiseanna núicléacha, d'fhonn a cuid tiomantas Phrótacal Kyoto a chomhlíonadh.

Féadfaidh an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, ag féachaint do na cuspóirí thuasluaite, páirt a

ghlacadh i gcomhaontuithe déthaobhacha ar mhaithe le hAonaid Kyoto a ghnóthú de bhun Airteagal 17 den Phrótacal. Féadfaidh an tAire treoir a thabhairt do Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta chun Aonaid Kyoto a d'fhéadfadh a bheith ar fáil de bhun a leithéid sin de chomhaontuithe a cheannach.

Faoi réir treorach eile a fháil ón Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, féadfaidh an Ghníomhaireacht Aonaid Kyoto a dhíol má tá a leithéid riachtanach d'fhonn comhlíonadh na gcinntí ar glacadh leo de bhun Phrótacal Kyoto chun cuntas a thabhairt ar mhéideanna sannta faoi Airteagal 7, mír 4 den Phrótacal a chinntiú.

Clárófar gach Aonad Kyoto a cheannóidh Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta sa chlárann náisiúnta a bheidh á bainistiú ag an nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil. Coinneoidh an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil cuntas ar na hAonaid Kyoto a chuirtear sa chlárann náisiúnta d'fhonn a chinntiú go bhfuiltear ag comhlíonadh gealltanais na hÉireann chun críocha Phrótacal Kyoto.

Is ionann an creat beartais seo agus treoir tosaigh ón Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil do Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta.

Aibreán 2007

AGUISÍN 3

MEICNÍOCHTAÍ SOLÚBTHA

Cuid lárnach de Phrótacal Kyoto iad na Meicníochtaí Solúbtha mar gheall go bhfuil an buntáiste céanna don chomhshaol ag laghdúithe astaíochtaí is cuma cá laghdaítear iad. Dá bhrí sin, féadfaidh tíortha a gcuid spriocanna a bhaint amach trí ranníocaíochtaí a dhéanamh nó íoc as an laghdú ar astaíochtaí carbóin i dtíortha eile. Cuidíonn na meicníochtaí leis an gcostas is ísle chun astaíochtaí a laghdú a shainaithint agus mar sin an sprioc fhoriomlán a bhaint amach ar an mbealach is éifeachtaí ó thaobh eacnamaíochta de. Cuireann siad chun cinn aistriú na teicneolaíochta is déanaí chuig tíortha i mbéal forbartha chomh maith.

Is iad seo a leanas na Meicníochtaí Solúbtha:

- (1) an Mheicníocht Ghlanfhorbraíochta (CDM), trínar féidir úsáid a bhaint as creidmheasanna gnóthaithe ó urraíocht a dhéanamh ar thionscadail um laghdú astaíochtaí i dtíortha i mbéal forbartha d'fhonn oibleagáidí Kyoto na n-urraitheoirí a laghdú ina dtír féin. Laghduithe Astaíochtaí Deimhnithe (CERanna) iad na creidmheasanna seo;
- (2) an Mheicníocht um Chur Chun Feidhme ar Bhonn Comhpháirteach (JI), faoina gcuireann tír larscríbhíne B tionscadal i bhfeidhm i dtír eile atá luaite in larscríbhinn B.⁴¹ Aonaid Laghdaithe Astaíochtaí (ERUanna) iad na creidmheasanna a thuilltear sa tslí sin; agus
- (3) Trádáil Idirnáisiúnta Astaíochtaí trínar féidir le tíortha creidmheasanna carbóin a fháil ó thíortha eile a bhfuil a n-astaíochtaí faoi sprioc an Phrótacail. Is Aonad den Mhéid Sannta (AAU) é an t-aonad intrádála. Is iad AAUanna na haonaid a leithdháiltear ar gach Rialtas faoi Phrótacal Kyoto a léiríonn leibhéal iomlán na n-astaíochtaí atá ceadaithe do thír ar leith. Is lamháltais astaíochtaí iad Lamháltais an Aontais Eorpaigh (EUAanna) a leithdháiltear ar na suiteálacha a ghlacann páirt i Scéim an AE maidir le Trádáil Astaíochtaí agus tá siad mar chuid den leithdháileadh foriomlán AAUanna do gach tír san AE-15.

Is ionann CERanna, ERUanna agus AAUanna agus tona amháin d'astaíochtaí dé-ocsaíde carbóin agus féadfar iad a thabhairt ar ais i gcomhlíonadh oibleagáidí Phrótacail Kyoto. Tagraítear dóibh seo ar fad mar Aonaid Kyoto chun críocha an Achta um an gCiste Carbóin 2007. Is féidir teacht ar shonraí na margaidh Meicníochtaí Solúbtha a fháil i dTuarascáil an Chiste Carbóin 2012.

41 Féach Fonóta 3 agus Aguisín 1 le haghaidh sonraí ar thíortha larscríbhíne B.

GLUAIS NA DTÉARMAÍ

AAUanna	féach Aonaid den Mhéid Sannta.
Breisíocht	Coincheap tábhachtach faoi Phrótacal Kyoto. Is ó thionscadail JI agus CDM amháin a eiseofar aonaid dheimhnithe sa chás gurb ionann laghduithe astaíochtaí agus “laghduithe sa bhreis ar a bheadh i gceist sa ghnáthchúrsa”.
Tíortha larscríbhinne B	Tíortha luaite in larscríbhinn B de Phrótacal Kyoto. Tá tiomantais laghdaithe nó teorannaithe astaíochta cainníochtaithe ag tíortha larscríbhinne B (féach Aguisín 1).
Aonaid den Mhéid Sannta (AAUanna)	Is iad seo na haonaid a leithdháiltear ar gach tír in larscríbhinn B, arb ionann iad agus an leibhéal iomlán astaíochtaí a cheadaítear do tír faoi Phrótacal Kyoto.
Comhaontú Comhroinnte Dualgas	Comhaontú an AE-15 chun a gcuid oibleagáidí faoi Phrótacal Kyoto a chomhlíonadh i dteannta a chéile trí úsáid a bhaint as an “mbolgán” a cheadaítear in Airteagal 4 den Phrótacal. Faoi théarmaí an chomhaontaithe comhroinnte dualgas, tá sprioc shonrach le haghaidh astaíochtaí carbóin ag gach Ballstát.
Bolgán	Comhscéim do thíortha atá ceadaithe faoi Phrótacal Kyoto. Féach an Comhaontú Comhroinnte Dualgas.
CDM	Féach Meicníocht Ghlanfhorbraíochta.
Bord Feidhmiúcháin CDM (CDM EB)	Cláraíonn CDM EB gníomhaíochtaí tionscadail bailíochtaithe cosúil le tionscadail CDM, eisíonn sé Laghduithe Astaíochta Deimhnithe chuig rannpháirtithe ábhartha tionscadail agus bainistíonn sé sraith painéal teicniúil agus cruinnithe grúpaí oibre. Tuairiscíonn sé do Chomhdháil na bPáirtithe faoi Phrótacal Kyoto.
CERanna	Féach Laghduithe Astaíochta Deimhnithe.
Laghduithe Astaíochta Deimhnithe (CERanna)	Creidmheasanna carbóin a táirgtear tríd an Meicníocht Ghlanfhorbraíochta.
Meicníocht Ghlanfhorbraíochta (CDM)	Ceann de na Meicníochtaí Solúbtha atá ceadaithe faoi Phrótacal Kyoto. Cruthaíonn an Mheicníocht Ghlanfhorbraíochta creidmheasanna carbóin trí urrú a dhéanamh ar thionscadail laghdaithe gáis cheaptha teasa i dtíortha i mbéal forbartha.
Coibhéisí CO₂ (CO_{2e})	Sa chás go dtagraítear do gháis eile seachas CO ₂ , ar mhaithe le comparáid a dhéanamh déantar iad a thiontú ina gcoibhéis i bPoitéinseal Téamh Domhanda (GWP) le CO ₂ .
Comhdháil na bPáirtithe (COP)	Is ardchomhlacht de Chreat-Choibhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide (UNFCCC) í an COP a thagann le chéile gach bliain. Ba iad Comhaontuithe Marrakesh a bhí mar thoradh le COP7. Reáchtáladh an chomhdháil is déanaí, .i. COP19 in Doha, Qatar , i mí na Nollag 2012.
COP	Féach Comhdháil na bPáirtithe.
Aonaid Laghdaithe Astaíochta (ERUanna)	Creidmheasanna carbóin táirgthe tríd an Meicníocht um Chur chun Feidhme ar Bhonn Comhpháirteach.
Aonaid Astaíochtaí	Is ionann na haonaid astaíochtaí ar fad faoi Phrótacal Kyoto agus tona amháin de Dhé-ocsaíd Charbóin astaithe.
Trádáil astaíochtaí	I gcomhthéacs Scéim an AE maidir le Trádáil Astaíochtaí nó Meicníochtaí Solúbtha de chuid Prótacail Kyoto, tagraíonn sé seo do dhíolachán agus do cheannachán lamhálas chun líon sonrach gáis cheaptha teasa a astú nó creidmheasanna arb ionann iad agus líon gáis cheaptha teasa atá astaithe cheana féin.
ERU	Féach Aonaid Laghdaithe Astaíochta.
Scéim an AE maidir le Trádáil Astaíochtaí	Scéim “Teorannaithe agus Trádála” laistigh den AE-15 le haghaidh na mórúidair truaillithe.

GLUAIS NA DTÉARMAÍ (AR LEAN)

EU ETS	Féach Scéim an AE maidir le Trádáil Astaíochtaí.
EUAanna	Féach Lamháltais an Aontais Eorpaigh.
Lamháltais an Aontais Eorpaigh (EUAanna)	Leithdháiltear creidmheasanna ar chuideachtaí san EU ETS. Tagann na creidmheasanna seo ó AAUanna de chuid tír ar leith.
Meicníochtaí Solúbtha	Na Meicníochtaí Solúbtha dá bhforáiltear faoi Phrótacal Kyoto, .i. Trádáil Idirnáisiúnta Astaíochtaí, Cur Chun Feidhme ar Bhonn Comhpháirteach agus an Mheicníocht Ghlanfhorbraíochta.
Poitéinseal Téamh Domhanda (GWP)	D'fhonn na gáis cheaptha teasa éagsúla a chur i gcomparáid lena chéile, déantar astaíochtaí a ríomh thar gnáth-thréimhse ama ar mhaithe le tomhas maidir lena n-éifeacht choibhneasta teasa san atmaisféar a thabhairt. Go ginearálta úsáidtear tréimhse ama 100 bliain. Is é CO ₂ an bunaonad. Féach Fonóta 2, leathanach 4.
Loga na hidirbheart Idirnáisiúnta (ITL)	Is é ITL an bunachar sonraí lárnach le haghaidh gach creidmheas intrádála faoi Phrótacal Kyoto agus bailíochtaíonn sé na hidirbhearta idirnáisiúnta ar fad agus a gcomhlíonadh le rialacha agus le beartais Kyoto.
JI	Féach Cur Chun Feidhme ar bhonn Comhpháirteach.
JISC	Féach Coiste Maoirseachta um Chur Chun Feidhme ar Bhonn Comhpháirteach.
Cur chun feidhme ar Bhonn Comhpháirteach (JI)	Meicníocht sholúbtha le haghaidh aistriú na lamháltas astaíochtaí ó tír larscríbhíne B amháin go tír larscríbhíne B eile. Cruthaíonn JI creidmheasanna bunaithe ar thionscadail laghdaithe astaíochtaí a mbíonn laghduithe cainníochtaithe astaíochtaí mar thoradh orthu.
Comhchoiste Maoirseachta um Chur Chun Feidhme ar Bhonn Comhpháirteach (JISC)	Déanann an comhlacht seo maoirseacht ar fhíorú na ERUanna arna gcruthú ag tionscadail JI.
Prótacal Kyoto	An Prótacal leis an gCreat-Choinbhinsiún ar an Athrú Aeráide a comhaontaíodh i Kyoto, sa tSeapáin i mí na Nollag 1997 agus a tháinig i bhfeidhm ar 16 Feabhra 2005. Sonraítear ann oibleagáidí astaíochtaí le haghaidh tíortha larscríbhíne B agus sonraítear ann freisin trí Mheicníocht Sholúbtha Kyoto: JI, CDM, agus Trádáil Idirnáisiúnta Astaíochtaí.
Aonaid Kyoto	Aonad astaíochtaí atá cothrom le tona amháin CO ₂ astaithe.
Comhaontuithe Marrakesh	Áirítear sna comhaontuithe seo modúlachtaí agus nósanna imeachta mionsonraithe a bhaineann le réimeas beartais an athraithe aeráide idirnáisiúnta agus clúdaíonn siad prionsabail shuntasacha an aistrithe teicneolaíochta, cuntasáíocht, agus cur i bhfeidhm Meicníochtaí Solúbtha s.rl.
Creat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide (UNFCCC)	Bunaíodh UNFCCC i 1992 ag an gCruinniú Mullaigh i Rio de Janeiro. Is é seo an creat foriomlán atá mar bhonn le hidirbheartaíochtaí idirnáisiúnta aeráide a threorú. Is é an príomhchuspóir atá leis ná "comhchruinnithe gáis cheaptha teasa san atmaisféar a chobhsú ag leibhéal a chuirfidh cosc ar thrasnáíocht chontúirteach antrapaigineach (saorga) sa chóras aeráide".

RÁITIS AIRGEADAIS AN CHISTE CARBÓIN

DÓN BHLIAIN DAR CRÍOCH 31 NOLLAIG 2013

Ráiteas ar Fhreagrachtaí na Gníomhaireachta	24
Ráiteas ar Rialú Inmheánach Airgeadais	25
Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste	26
Beartais Chuntasaíochta	27
Cuntas an Chiste	29
Ráiteas na nGlansócmhainní	30
Nótaí leis na Cuntais	31

RÁITEAS AR FHREAGRACHTAÍ NA GNÍOMHAIREACHTA

Éilíonn an tAcht um an gCiste Carbóin, 2007 ar Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (an Gníomhaireacht) ráitis airgeadais a ullmhú i ndáil le hoibríochtaí an Chiste Carbóin le haghaidh gach bliain airgeadais.

In ullmhú na ráiteas sin, tugann an Gníomhaireacht faoi:

- beartais chuntasaíochta chuí a roghnú agus iad a chur i bhfeidhm go comhsheasmhach;
- breithiúnais agus meastacháin a dhéanamh atá réasúnach agus stuama;
- na ráitis airgeadais a ullmhú ar bhonn ghnóthais leantaigh ach amháin má tá sé míchuí amhail a dhéanamh;
- aon imeacht ábhartha ó chaighdeáin chuntasaíochta ábhartha a nochtadh agus a mhíniú.

Tá an Gníomhaireacht freagrach as gach cuntas cuí agus gnách a choinneáil ina leithéid d'fhoirm a d'fhéadfadh an tAire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil a fhaomhadh le comhthoil an Aire Airgeadais, maidir lena feidhmíocht de na feidhmeanna tarmiligthe nó bronnta uirthi faoin Acht um an gCiste Carbóin, 2007. Tabharfaidh an Gníomhaireacht a leithéid de chuntais agus a leithéid d'fhaisnéis i ndáil lena leithéid de chuntais don Aire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil pé uair a iarrfar a leithéid uirthi, mar a d'fhéadfadh sé siúd a shonrú.

Tá an Gníomhaireacht freagrach freisin as sócmhainní faoina cúram a chosaint agus dá réir sin as céimeanna réasúnta a ghlacadh de láimh chun calaois agus neamhrialtachtaí eile a bhrath agus a chosc.

John C. Corrigan
Príomhfheidhmeannach

24 Meitheamh 2014

RÁITEAS AR RIALÚ INMHEÁNACH AIRGEADAIS

FREAGRACHT AS AN GCÓRAS UM RIALÚ INMHEÁNACH AIRGEADAIS

Aithníonn Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta a freagracht a chinntiú go gcothaítear córas éifeachtach um rialú inmheánach airgeadais i dtaca le feidhmiú an Chiste Carbóin (“an Ciste”).

Tá Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (“an Bainisteoir”) ina Bainisteoir ar an gCiste. Cuireann an Bainisteoir na córais um rialú inmheánach airgeadais i bhfeidhm don Chiste.

Ní féidir leis an gcóras ach dearbhú réasúnach agus ní dearbhú absalóideach a sholáthar go ndéantar sócmhainní a chosaint, idirbhearta a údarú agus a thaifeadadh i gceart, agus go ndéantar earráidí nó neamhrialtachtaí ábhartha a chosc nó go mbraithfí in achar tráthúil ama iad.

PRÍOMHNÓSANNA IMEACHTA RIALAITHE

Tá céimeanna glactha de láimh ag an mBainisteoir chun timpeallacht rialaithe iomchuí a chinntiú trí:

- freagrachtaí bainistíochta a shainmhíniú go soiléir;
- nósanna imeachta a bhunú chun teipeanna rialaithe suntasacha a thuairisciú agus chun gníomh ceartaitheach cuí a chinntiú.

Tá próisis bunaithe ag an mBainisteoir chun rioscaí gnó a aithint agus a mheas trí:

- nádúr, fairsinge agus tionchar airgeadais na rioscaí atá ag tabhairt aghaidh ar an eagraíocht a aithint;
- an dóchúlacht go dtarlóidh na rioscaí aitheanta a mheas;
- cumas na heagraíochta na rioscaí a tharlaíonn a bhainistiú agus a mhaolú a mheas;
- na costais a bhaineann le rialuithe faoi leith a fheidhmiú a mheas i gcoibhneas leis an sochar a fhaightear.

Tá an córas um rialú inmheánach airgeadais bunaithe ar chreat faisnéise bainistíochta rialta agus nósanna imeachta riaracháin lena n-áirítear leithscaradh dualgas, agus córas tarmhligin agus freagrachta.

Tá feidhmíonn um iniúchadh inmheánach ag an mBainisteoir, a fheidhmíonn i gcomhréir an Chóid Chleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit. Faigheann obair na hiniúcháireachta inmheánaí a cuid eolais ó anailís ar an riosca a bhfuil an Ciste nocht ina leith, agus tá pleananna iniúcháireachta inmheánaí bunaithe ar an anailís seo. Tá an anailís ar riosca agus na pleananna iniúcháireachta inmheánaí formhuinthe ag an bPríomhfheidhmeannach agus na Stiúrtóirí agus faofa ag Coiste Iniúcháireachta Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta.

Faigheann monatóireacht agus athbhreithniú an Bhainisteora ar éifeachtacht an chórais um rialú inmheánach airgeadais a gcuid eolais ó obair na bhfeidhmeanna iniúcháireachta inmheánaí, na mbainisteoirí feidhmiúcháin laistigh de Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta a bhfuil freagracht acu as forbairt agus cothú an chreata um rialú airgeadais, agus nótaí curtha isteach ag an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste ina litir bhainistíochta nó tuarascálacha eile.

ATHBHREITHNIÚ BLIANTÚIL AR RIALUITHE

Dearbhaím, sa bhliain dar críoch 31 Nollaig 2013, gur chomhlíon mé, mar Phríomhfheidhmeannach, ar chomhairle ó Choiste Iniúcháireachta an Bhainisteora, athbhreithniú ar éifeachtacht an chórais um rialú inmheánach airgeadais.

John C. Corrigan
Príomhfheidhmeannach

24 Meitheamh 2014

TUARASCÁIL AN ARD-REACHTAIRE CUNTAS AGUS CISTE LE CUR FAOI BHRÁID TITHE AN OIREACHTAIS

AN CISTE CARBÓIN

Tá iniúchadh déanta agam ar ráitis airgeadais an Chiste Carbóin don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2012 faoin Acht um an gCiste Carbóin, 2007. Cuimsíonn na ráitis airgeadais, a ullmhaíodh de réir na mbeartas cuntasáochta atá leagtha amach iontu, na Beartais Chuntasáochta, Cuntas an Chiste, an Ráiteas Glansócmhainní agus na nótaí gaolmhara. Táthar tar éis na ráitis airgeadais a ullmhú san fhoirm a forordaítear faoi Alt 5 den Acht, agus i gcomhréir leis na prionsabail chuntasáochta a nglactar i gcoitinne leo in Éirinn.

FREAGRACHTAÍ UM GHNÍOMHAIREACHT BAINISTÍOCHTA AN CHISTEÁIN NÁISIÚNTA (AN GHNÍOMHAIREACHT)

Tá an Ghníomhaireacht freagrach as na ráitis airgeadais a ullmhú, as a chinntiú go dtugann siad tuairisc fíor agus chothrom ar staid ghnóthaí an Chiste agus ar a ioncam agus a chaiteachas, agus as rialtacht na n-idirbheart a chinntiú.

FREAGRACHTAÍ AN ARD-REACHTAIRE CUNTAS AGUS CISTE

Táim freagrach as iniúchadh a dhéanamh ar na ráitis airgeadais agus as tuairisciú orthu de réir an dlí is infheidhme.

Déantar mo chuid iniúchta le tagairt do na breithnithe speisialta a ghabhann le comhlachtaí Stáit maidir lena mbainistiú agus a bhfeidhmiú.

Déantar m'iniúchadh de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta Iniúcháireachta (An Ríocht Aontaithe agus Éire) agus i gcomhlíonadh le Caighdeáin Eiticiúla d'Iniúcháirí an Bhoird um Chleachtas Iniúcháireachta.

SCÓIP AN INIÚCHTA AR NA RÁITIS AIRGEADAIS

Baineann iniúchadh le fianaise a bhailiú faoi na suimeanna agus na nochtáí atá sna ráitis airgeadais, fianaise ar leor í chun dearbhú réasúnach a thabhairt go bhfuil na ráitis airgeadais saor ó aon mhíríteas ábhartha, cibé mar gheall ar chalaos nó earráid é. Cuimsíonn sé sin measúnú ar

- cibé an bhfuil na beartais chuntasáochta feiliúnach do chúinsí an Chiste, agus an bhfuil siad curtha i bhfeidhm go comhsheasmhach agus nochtá go fónta
- réasúntacht na meastachán suntasach cuntasáochta a rinneadh agus na ráitis airgeadais á n-ullmú, agus
- cur i láthair foriomlán na ráiteas airgeadais.

Déanaim iarracht freisin fianaise a ghnóthú maidir le rialtacht na n-idirbheart airgeadais i gcaitheamh iniúchta.

Lena chois sin, léim an tuarascáil bhliantúil i ndáil leis an gCiste cun aon neamhréireachtaí ábhartha leis na ráitis airgeadais don Chiste a aithint. Má thugaim aon mhíríteas nó neamhréireacht dealraitheacha ábhartha faoi deara, déanaim breithniú ar na himpleachtaí a bheadh ag a leithéid ar mo thuairisc féin.

TUAIRIM I LEITH NA RÁITIS AIRGEADAIS

I mo thuairimse, tugann na ráitis airgeadais, atá ullmhaith de réir an chleachtas chuntasáochta a nglactar i gcoitinne leis in Éirinn, léargas cruinn agus cothrom ar staid ghnóthaí an Chiste ag 31 Nollaig 2012 agus ar an ioncam agus caiteachas dá chuid don bhliain 2012.

I mo thuairim, tá leabhair chuntais chuí coimeáda ag an nGníomhaireacht. Tá na ráitis airgeadais i gcomhaontú leis na leabhair chuntais.

NITHE A DTUAIRISCÍM DE RÉIR EISCEACHTA ORTHU

Tuairiscím de réir eisceachta sna cásanna seo a leanas

- mura bhfuil an fhaisnéis agus na míniúcháin uile a theastaigh uaim dom' iniúchadh faighte agam, nó
- má tógadh faoi deara i gcaitheamh m'iniúchadh nach raibh airgead poiblí á úsáid chun na críocha beartaithe ina leith nó sa chás nár ghéill na hidirbhearta do na húdaráis á rialú, nó
- mura bhfuil an fhaisnéis ar an gCiste comhsheasmhach leis na ráitis airgeadais ghaolmhara don Chiste, nó
- más rud é gur léir dom gur ann do nithe ábhartha eile a bhaineann leis an mbealach a cuireadh gnó poiblí i gcrích.

Níl aon rud le tuairisciú agam maidir leis na nithe sin a dtuairiscím de réir eisceachta orthu.

Seamus McCarthy

Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste
27 Meitheamh 2014

BEARTAIS CHUNTASAÍOCHTA

Bunaíodh an Ciste Carbóin faoin Acht um an gCiste Carbóin, 2007 i ndáil le gnóthú Aonad Kyoto⁴² agus aon ionstraimí nó sócmhainní eile dá leithéid thar ceann an Stáit chun freastal ar oibleagáidí idirnáisiúnta an athraithe aeráide faoi Chreat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide 1992 agus Prótacal Kyoto na bliana 1997 leis an gCoinbhinsiún sin. Táthar tar éis Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN) a cheapadh mar an Gníomhaire Ceannaigh thar ceann an Stáit agus déanann sí ceannacháin na nAonad Kyoto a riar agus a bhainistiú.

Féadfaidh an GBCN úsáid a bhaint as na meicníochtaí seo a leanas chun Aonaid Kyoto a cheannach:

- ceannachán díreach Aonad Kyoto ó pháirtithe eile de Phrótacal Kyoto
- infheistíocht dhíreach i dtionscadail um Chur Chun Feidhme Comhpháirteach agus um Meicníocht Ghlanfhorbraíochta
- infheistíocht i gcistí bainistithe
- ceannacháin margaidh díreach um Aonaid Kyoto.

Seo a leanas na beartais chuntasaíochta ar leith atá glactha de láimh i ndáil leis an gCiste Carbóin:

BUNÚS ULLMHÚCHÁIN

Táthar tar éis na ráitis airgeadais a ullmhú i gcomhréir leis an Acht um an gCiste Carbóin, 2007 i bhformáid faofa ag an Aire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil, le toiliú an Aire Airgeadais.

Tugann an ráitis airgeadais achoimre ar idirbhearta agus ar ghlansócmhainní an Chiste Carbóin.

TRÉIMHSE TUAIRISCITHE

Téann an tréimhse tuairiscithe ó 1 Eanáir 2013 go 31 Nollaig 2013. Sa tréimhse tuairiscithe inchomparáide don bhliain 2011 clúdaítear ó 1 Eanáir 2012 go 31 Nollaig 2012.

AIRGEADRA TUAIRISCITHE

Is í an euro, arna léiriú ag an siombail €, an t-airgeadra tuairiscithe.

SÓCMHAINNÍ AN CHISTE CARBÓIN

Léiríonn an Ciste Carbóin infheistíochtaí iontu seo a leanas:

Sealúchais Dhíreacha

Déantar Aonaid Kyoto a gceannaítear a thaifeadh ag tráth seachadta ar chostas gnóthaithe. Áiríonn an costas gnóthaithe Cáin Bhreisluacha íochta agus iníochta i ndáil le ceannachán na nAonad Kyoto.

Aonaid Kyoto Indíreacha

Déantar infheistíochtaí in aonaid indíreacha i gcistí bainistithe. Déantar infheistíochtaí sna cistí seo a thaifeadh ag costas infheistíochta. Baineann a leithéid d'infheistíochtaí le tionscadail laghdaithe carbóin a d'fhéadfadh, ach b'fhéidir nach ndéanfadh, Aonaid Kyoto a tháirgeadh. Ní bheidh líon iomlán na n-aonad, más ann dóibh, ar an eolas go dtí tráth éigin amach anseo nuair a comhlíontar na tionscadail.

D'infheistigh an tAire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil €20 milliún in 2006 i gCiste Iltaobhach um Chreidmheas Carbóin arna bhunú ag an mBanc Eorpach Athfhoirgníochta agus Forbartha. Níl an infheistíocht sin mar chuid den chiste ach áirítear na haonaid táirgthe ag tionscadail glactha de láimh anseo de réir mar a mhínítear i Nóta 3(d).

GNÓTHACHAIN AGUS CAILLTEANAIS AR SHÓCMHAINNÍ AN CHISTE CARBÓIN

Gnóthaítear na hAonaid Kyoto agus é ar intinn oibleagáidí na hÉireann faoi Phrótacal Kyoto a chomhlíonadh, sa tréimhse tiomantais 2008 go 2012. Déanfar an cinneadh i leith cibé an dtabharfar suas aon cheann de na hAonaid ceannaithe nó iad ar fad, don tréimhse sin a chomhaontú i gcomhréir le taobh foirmiúil an phróisis chuntasaíochta um thréimhse tiomantais chun críocha Phrótacal Kyoto. Faoi réir coinníollacha ar leith, féadfar creidmheasanna neamhúsáidte a thabhairt anonn le tiomantais 2020 na hÉireann a bhaint amach.

Ní eascróidh aon ghnóthachain nó aon chaillteanais réadaithe mar thoradh ar thabhairt suas na sócmhainní seo.

42 Sainmhínítear Aonad Kyoto san Acht um an gCiste Carbóin, 2007 mar "aonad atá coibhéiseach le tona méadrach amháin de dhé-ocsaíd charbóin arna eisiúint de bhun Phrótacal Kyoto agus na gcinntí arna nglacadh de bhun an Choinbhinsiúin agus Phrótacal Kyoto". Is iondúil go dtagraítear d'Aonaid Kyoto mar chreidmheasanna carbóin. Ní cheadaíonn an reachtaíocht do dhiúscairt Aonad Kyoto ach faoi choinníollacha fíor-shainiúla .i. "le toiliú an Aire [Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil] agus an Aire Airgeadais agus ar cibé téarmaí a shonróidh siad".

BEARTAIS CHUNTASAÍOCHTA (AR LEAN)

CUNTAS AN CHISTE

Déanann Cuntas an Chiste taifeadh ar an ioncam carntha faighte nó infhála ón Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil. Déantar infheistíochtaí leanúnacha a mhaoiniú go bunusach tríd airleacan inaisíochta ón Lárchiste ar fheithemh fáltas an ioncaim seo.

AIRGEADRA COIGRÍCHE

Aistrítear na hidirbhearta uile in airgeadra coigríche go euro ag na rátaí malartaithe atá i réim ag dáta na n-idirbheart dá leithéid.

CÁNACHAS

Tá ioncam agus brabúis an Chiste Carbóin díolmhaithe ó cháin chorparáide na hÉireann. Tá ceannachán Aonad Kyoto ag an gCiste Carbóin faoi dhliteanas Cháin Bhreisluacha toisc go nglactar lena leithéid d'idirbhearta mar sholáthar seirbhíse, arna sainiú ag Alt 5(1) den Acht Cánach Breisluacha, 1972. Áirítear an CBL a tabhaítear i gcostas éadála na sócmhainní de chuid an Chiste Carbóin.

CUNTAS AN CHISTE

	Nótaí	Bliain dar Críoch 31 Nollaig 2013 €	Bliain dar Críoch 31 Nollaig 2012 €
Ioncam	1	-	371,237
Méadú sa Chiste i rith na bliana		-	371,237
Glansócmhainní an Chiste ag tús na bliana		99,284,138	98,912,901
Glansócmhainní an Chiste ag deireadh na bliana		99,284,138	99,284,138

Is cuid de na ráitis airgeadais seo iad na beartais chuntasaíochta agus nótaí 1 go 7.

John C. Corrigan
Príomhfheidhmeannach

24 Meitheamh 2014

RÁITEAS NA NGLANSÓCMHAINNÍ

	Nótaí	31 Nollaig 2013 €	31 Nollaig 2012 €
Sócmhainní an Chiste Carbóin	3	99,284,138	99,284,138
Sócmhainní Reatha	5	-	371,237
Airgead Tirim sa Bhanc		-	-
Dlíteanais Reatha	6	-	(371,237)
Glansócmhainní an Chiste		<u>99,284,138</u>	<u>99,284,138</u>

Is cuid de na ráitis airgeadais seo iad na beartais chuntasaíochta agus nótaí 1 go 7.

John C. Corrigan
Príomhfheidhmeannach

24 Meitheamh 2014

NÓTAÍ LEIS NA CUNTAIS

1. Ioncam

	Bliain dar Críoch 31 Nollaig 2013 €	Bliain dar Críoch 31 Nollaig 2012 €
Ioncam ón Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil	-	371,237

Cuimsíonn ioncam an maoiniú le cúiteamh leis an gCiste Carbóin ón Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil chun freastal ar chaiteachas tabhairthe i rith na bliana.

2. Costais Riaracháin

Gearrtar costais riaracháin uile an Chiste Carbóin ar Chuntas Riaracháin an GBCN agus íoctar iad ón Lárchiste.

3. Sócmhainní an Chiste Carbóin

(a) Achoimre na Sócmhainní	2013 €	2012 €
Sealúchais Dhíreacha	89,573,025	89,573,025
Sealúchais Indíreacha	9,711,113	9,711,113
	<u>99,284,138</u>	<u>99,284,138</u>
(b) Anailís de réir Airgeadra Éadála	2013 €	2012 €
Euro	93,673,025	93,673,025
Dollar SA	5,611,113	5,611,113
	<u>99,284,138</u>	<u>99,284,138</u>
(c) Sealúchais Indíreacha:	2013 €	2012 €
An Banc Domhanda – Ciste Carbóin don Eoraip	4,100,000	4,100,000
An Banc Domhanda – Ciste Bithcharbóin	5,611,113	5,611,113
	<u>9,711,113</u>	<u>9,711,113</u>

NÓTAÍ LEIS NA CUNTAIS (AR LEAN)

3. Sócmhainní an Chiste Carbóin (ar lean)

(d) Creidmheasanna Seachadta agus Coinnithe:

Tá líon na gcreidmheasanna carbóin seachadta agus coinnithe le Clárann an Aontais um Thrádáil Astaíochtaí sa Choimisiún Eorpach ag 31 Nollaig 2013 cothrom le 8,211,828 – 5,255,000 ceannaithe go díreach agus 2,956,828 gnóthaithe trí mheán sealúchas indíriú, (2012: 7,606,360 - 5,255,000 – ceannaithe go díreach agus 2,351,360 gnóthaithe trí mheán sealúchas indíriú). Tá 2,746,897 (2012: 2,141,429) aonad as an 8,211,828 (2012: 7,606,360) coinnithe ag 31 Nollaig 2013 a bhaineann le sealúchais indíreacha na gcreidmheasanna gnóthaithe trí mheán infheistíochtaí déanta ag an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil roimh bhunú an Chiste Carbóin.

4. Tiomantais

Infheistíochtaí an Chiste Carbóin

Riarann GBCN íocaíochtaí thar ceann an Aire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil i ndáil le dá chiste an Bhainc Dhomhanda. Baineann infheistíochtaí sna cistí seo le tionscadail a d'fhéadfadh Aonaid Kyoto eascairt astu ach ní bheidh líon iomlán na n-aonad ar eolas go trí tráth éigin amach anseo nuair a comhlíontar na tionscadail.

Ag 31 Nollaig 2013, b'ionann na tiomantais neamhghlaoite i ndáil leis na hinfeistíochtaí seo agus:

Ciste an Bhainc Dhomhanda	Tiomantas Iomlán an Stáit		Íochta go dtí seo €	Tiomantas Neamh-chistithe €
	Airgeadra Áitiúil	Coibhéis Euro €		
Carbon Fund for Europe	€5.26m	5,263,000	4,100,000	1,163,000
BioCarbon Fund	US\$10.08m	7,294,023	5,611,113	1,682,910
		12,557,023	9,711,113	2,845,910

At 31 December 2012, the uncalled commitments in respect of these investments amounted to:

Ciste an Bhainc Dhomhanda	Tiomantas Iomlán an Stáit		Íochta go dtí seo €	Tiomantas Neamh-chistithe €
	Airgeadra Áitiúil	Coibhéis Euro €		
Carbon Fund for Europe	€5.26m	5,263,000	4,100,000	1,163,000
BioCarbon Fund	US\$10.08m	7,429,452	5,611,113	1,818,339
		12,692,452	9,711,113	2,981,339

Le linn 2013, bhí glao ar íocaíochtaí faoin gCiste Bithcharbóin ar luach €371,237. Ní raibh aon ghlaio ar chistí faoin gCiste Carbóin don Eoraip.

Ar aon dul lena cinneadh an clár um cheannachán carbóin a chur ar fionraí i mí Feabhra 2009, tá idirbheartaíocht déanta ag an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil ar laghdú sa thiomantas chuig dá chiste an Bhainc Dhomhanda; laghdú ó €10m go €5.26m i gcás an Chiste Carbóin don Eoraip agus laghdú ó \$12.88m go \$10.08m i gcás an Chiste Bithcharbóin.

5. Sócmhainní Reatha

	2013 €	2012 €
An Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil	-	371,237

Tá an méid dlite leis an gCiste Carbóin ag an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil dlite faoi Alt 3 (4) den Acht um an gCiste Carbóin, 2007.

6. Dliteanas Reatha

	2013 €	2012 €
Lárchiste	-	371,237

Tá an dliteanas don Lárchiste ann i ndáil le réamhíocaíochtaí déanta ag an Lárchiste leis an gCiste Carbóin, agus aisíocfar é leis an Lárchiste nuair a fhaigheann an Ciste Carbóin maoiniú ón Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil.

7. Páirtithe Gaolmhara

(a) Aire Airgeadais

Faoi Alt 3 den Acht um an gCiste Carbóin 2007, féadfaidh an tAire Airgeadais airgead a réamhíoc leis an gCiste Carbóin ón Lárchiste, a chuitíonn an Ciste Carbóin ó airgead á chur ar fáil ag an Aire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil.

(b) Aire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil

Faoi Alt 2(3) den Acht um an gCiste Carbóin 2007, bainistíonn agus rialaíonn an tAire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil an Ciste Carbóin.

(c) Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Faoi Alt 2(4) den Acht um an gCiste Carbóin 2007, tarmligeann an tAire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil bainistíocht an Chiste Carbóin ar Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta.

Faoi Alt 8 den Acht um an gCiste Carbóin 2007, féadfaidh an tAire Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil treoracha nó treoirlínte a thabhairt do Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta maidir lena cuid feidhmíochta de na feidhmeanna tarmligthe nó bronnta uirthi faoin Acht.

NOTAÍ

NOTAÍ

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta Áras an Chisteáin
Sráid na Canála Móire
Baile Átha Cliath 2
Éire

TEIL +353 1 238 4000

FACS +353 1 676 6661

IDIRLÍON www.ntma.ie

R-PHOST info@ntma.ie